

KONKURRENSVERKET

Årsredovisning 2015

Innehåll

Generaldirektören har ordet	4
Året i korthet 2015	6
Vårt uppdrag	10
Konkurrens	16
Lagtillämpning och tillsyn	18
Exempel på konkurrenslagsärenden	19
Beslut och domar i domstolarna 2015	24
Förbättringsåtgärder	26
Samverkan	29
Offentlig upphandling	32
Lagtillämpning och tillsyn	34
Exempel på ärenden inom upphandlingstillsyn	35
Ansökningar om upphandlingsskadeavgift	38
Beslut och domar i domstolarna 2015	40
Förbättringsåtgärder	42
Samverkan	46
Upphandlingsstöd	49
Kommunikation och kunskap	54
Forskning	62
Internationellt arbete	68
Samarbeten inom EU	70
Nordiskt samarbete	72
Övrigt internationellt samarbete	74
Medarbetare och organisation	76
Fakta och finansiell redovisning	84
Fakta i korthet	86
Ekonomisk översikt	90
Avrapporterade regeringsuppdrag	90
Sammanställning över väsentliga uppgifter	91
Resultaträkning	92
Balansräkning	93
Anslagsredovisning	94
Noter	95

I fokus under året

Tillsyn ska bidra till att fler följer reglerna

Att gå från ett reglerat och legaliserat monopol till att bli en aktör bland andra på en marknad med konkurrenter verkar vara svårt. Kanske är det som att styra ett gigantiskt skepp; efter det att kaptenen vridit på ratten så dröjer det en bra stund innan skeppet ändrat kurs.

Under 2015 tog Konkurrensverket ett uppmärksammat ärende till domstol då Stockholmsbörsen/Nasdaq OMX, hade missbrukat sin dominerande ställning när de vägrade låta en ny konkurrent få tillträde till en datorhall.

Andra domstolsprocesser mot tidigare monopolister har fortsatt. Swedish Match höll tillbaka konkurrerande snustillverkares produkter genom att hindra deras marknadsföring. Telia Sonera och Gothnet tog vi till domstol för att de samarbetat på ett otillåtet sätt och bildat en anbudskartell när Göteborgs stad skulle köpa in teletjänster.

Men vi driver också flera fall i domstol där vi anser att kommuner konkurrerat med privata företag på ett oschyst sätt. Det har gällt tvångsanslutning av fjärrvärme vid försäljning av tomtmark, kommunal försäljning av entreprenadtjänster till privata köpare, och att driva spa-anläggning utanför det kommunala kompetensområdet. Flera av de domar som avkunnats under året visar på svårigheter att komma tillrätta med denna typ av marknadspåverkan.

Under året har det också varit högtryck i förvärvsprövningen. Fyra av de anmälda företagskoncentrationerna har gått vidare till särskild undersökning, och två till prövning i domstol.

Ett koncentrationsärende som fick stor uppmärksamhet gällde marknaden för fastighetsmäklare. Den största aktören,

Fastighetsbyrå, ägt av Swedbank, ville köpa den näst största aktören, Svensk Fastighetsförmedling. Om affären hade genomförts skulle den ha lett till monopol eller monopolliknande situation på ett stort antal lokala marknader. Konkurrensverket tog ärendet till domstol för att få ett förbud mot affären. Stockholms tingsrätt gick helt på Konkurrensverkets linje. Innan Marknadsdomstolen hann slå fast tingsrättens beslut valde Swedbank att dra tillbaka affären. Det innebär en framgång för kunderna, det vill säga säljare av villor och bostadsrätter, som även i fortsättningen kan dra nytta av konkurrensen och välja vilken mäklare de vill anlita.

Tillsynen av upphandlingsreglerna har lett till ett stort antal ansökningar om upphandlingsskadeavgift, men också andra tillsynsbeslut. Som exempel kan nämnas ett flertal ärenden mot Stockholms läns landsting där domstolen i ett fall dömde ut maxavgift. En annan intressant rättsfråga har varit uppföljning av arbetsrättsliga villkor enligt Vita jobb-modellen.

Konkurrensverkets tillsyn av upphandlingar har haft positiv effekt. Nio av tio kommuner där vi påtalat missförhållanden, eller fått böter utdömda, har vidtagit åtgärder. De har stärkt sin kompetens, infört bättre kontroll, eller gjort organisationen tydligare.

Organisatoriskt har avskiljandet av upphandlingsstödet och bildandet av Upphandlingsmyndigheten den 1 september, präglat verksamheten. Under 20 månader byggde vi på Konkurrensverket upp, och utvecklade, ett samlat nationellt upphandlingsstöd. Det var med stolthet vi kunde överlämna stödverksamheten till Upphandlingsmyndig-

heten. Myndigheterna kommer i fortsättningen att ha ett konstruktivt samarbete.

Konkurrensverket har på olika sätt påtalat konkurrensproblem och föreslagit åtgärder som leder till bättre konkurrens. Med egna rapporter, uppdragsforskning och remissvar har vi på ett konstruktivt sätt bidragit till förbättringar. Det har omfattat olika områden som till exempel bostadsbyggande, amorteringskrav vid bostadslån, fondmarknaden, offentliga inköp av mat, giftfri förskola och hyrläkare i primärvården.

Det finns gott om strategiskt viktiga frågor inom myndighetens område att se fram emot under kommande år. EU:s nya direktiv på upphandlingsområdet kommer att införlivas i svensk lagstiftning. Att tillämpa och bidra till att sprida kunskap om dessa regler är en prioriterad uppgift. En utredning om Konkurrensverkets befogenheter att ta beslut om påföljder kommer att presenteras under det kommande året samtidigt som en ny domstolsordning för mål som rör konkurrensfrågor införs. Inom EU pågår ett arbete för att stärka de nationella konkurrensmyndigheterna och skapa mer likartade förutsättningar för effektiv tillsyn inom hela unionen.

Dan Sjöblom

Generaldirektör Konkurrensverket

Året i korthet 2015

21 januari Konkurrensverket publicerar skrifterna "Inom ramen för ramavtal" – lärdomar från fyra tillsynsärenden" samt "Konkurrera på rätt sätt! Så fungerar konkurrenslagen".

23 januari Kammarrätten i Sundsvall meddelar i en dom att Akademiska Hus ska följa upphandlingsreglerna och betala tre miljoner kronor i upphandlingsskadeavgift.

27 januari Konkurrensverket, Sveriges Kommuner och Landsting och Teknikföretagen erbjuder stöd för förbättrad dialog med marknaden inför upphandlingar.

12 mars Konkurrensverket framhåller att Stockholms tingsrätts förbud och beskedet om att Swedbank låter köpet av Svensk Fastighetsförmedling återgå är en stor framgång för bostadssäljarna.

20 mars Konkurrensverket ansöker om att Förvaltningsrätten i Umeå ska döma Umeå kommun och Skellefteå kommun att betala upphandlingsskadeavgift på 140 000 kronor vardera.

14 april I samband med konferensen "Hållbar Upphandling" delar Konkurrensverket ut två priser till en utmärkt hållbar leverantör och en utmärkt hållbar upphandlare.

15 april Konkurrensverket publicerar rapporten "Offentlig upphandling av mat".

15 april I ett yttrande till Finansinspektionen framhåller Konkurrensverket att utformningen av amorteringskrav på bolån är negativt för konkurrensen.

21 april Konkurrensverket godkänner åtagandet från onlineresebyrån Booking.com att ändra i sina avtalsvillkor i syfte att undanröja konkurrensproblem.

21 april Konkurrensverket riktar kritik mot Vellinge kommun för en allvarlig överträdelse av upphandlingsreglerna då de tecknade mångmiljonkontrakt i samband med att ett kommunalägt bolag såldes till privat ägare.

21 maj Konkurrensverket publicerar rapporten "Hem för vård eller boende för unga. – En kartläggning av kommunernas ramavtalsupphandlingar".

28 maj Konkurrensverket stämmer Nasdaq OMX för missbruk av dominerande ställning och kräver att företagen ska dömas att betala 31 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift.

1 juni Konkurrensverkets forskningsråd fördelar forskningsbidrag till tio nya projekt och fortsatt finansiering till åtta pågående projekt.

9 juni Konkurrensverket kräver Södertälje kommun på två miljoner kronor i upphandlingsskadeavgift för lagöverträdelse då avtal skrevs avseende vård- och omsorgsboenden.

10 juni Konkurrensverket kräver att Stockholms kommun ska betala upphandlingsskadeavgift på 180 000 kronor för köp av badbryggor utan att följa upphandlingsreglerna.

24 juni Konkurrensverket överklagar en dom om SJ:s upphandlingsrättsliga status till Högsta förvaltningsdomstolen.

25 juni Konkurrensverket meddelar att flera skånska kommuner inte följt upphandlingsreglerna när de köpt tjänster från avfallsbolag som de själva är delägare i.

25 juni Konkurrensverket publicerar en rapport om upphandlande myndigheters möjligheter att inkludera arbets- och anställningsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal vid offentlig upphandling av tjänster och byggtreprenader som utförs i Sverige.

30 juni Konkurrensverket publicerar den tredje rapporten för året om konkurrens inom byggsektorn: "Byggbar mark? En nyckelresurs vid byggande". Konkurrensverket har i juni även publicerat "Bättre konkurrens i bostadsbyggandet. En uppföljning 2009–2012" och i maj "Allmännyttans upphandling av bostadsbyggande. Anbudskonkurrens och utveckling".

1 juli Konkurrensverket lanserar två nya webbutbildningar som ska hjälpa förskolepersonal och upphandlare att ställa krav på minskad förekomst av miljö- och hälsofarliga kemikalier i produkter till förskolan.

1 juli Kammarrätten i Stockholm går på Konkurrensverkets linje och Haninge Bostäder döms att betala upphandlingsskadeavgift på nio miljoner kronor för delaktighet i ett planerat affärsupplägg, där bolaget genom ett företagsförvärv blev beställare av ett entreprenadkontrakt utan konkurrensutsättning.

7 juli Kammarrätten i Sundsvall fastställer avgiften 100 000 kronor i ett mål om upphandlingsskadeavgift mot Statens servicecenter. I ett annat mål om upphandlingsskadeavgift mot Statens servicecenter avslår kammarrätten Konkurrensverkets överklagande.

10 juli En flerårig domstolsprocess om kommunal offentlig säljverksamhet avseende Strömstads badanstalt avgörs slutligt i Marknadsdomstolen. Domstolen ansåg inte att effekterna var tillräckligt negativa för ett förbud.

29 juli Stockholms tingsrätt bifaller Konkurrensverkets krav gällande Orklas köp av Cederroth. Orkla går med på åtaganden som innebär att de i samband med köpet av Cederroth kommer att sälja varumärket Allévo.

26 augusti Kammarrätten i Sundsvall bifaller Konkurrensverkets överklagande i mål om Västernorrlands läns trafik och Länstrafiken i Västerbotten. Målen återförvisas till Förvaltningsrätten i Umeå.

27 augusti Konkurrensverket rapporterar att nästan nio av tio myndigheter som dömts att betala böter för felaktiga upphandlingar har tagit lärdom och ändrat i sina rutiner.

1 september Upphandlingsstödet verksamhet förs över till en ny myndighet, Upphandlingsmyndigheten.

30 september Konkurrensverket vänder sig till förvaltningsrätten med krav på att Karolinska universitetssjukhuset ska betala 500 000 kronor i upphandlingsskadeavgift.

5 oktober Efter att onlineresebyrån Expedia ändrat tillämpningen av vissa villkor i sina avtal med hotellen avslutar Konkurrensverket en utredning mot företaget.

8 oktober Konkurrensverket föreslår att spararna i premiepensionssystemet ska få möjlighet att välja fler fonder för att öka möjligheterna för nya och mindre fondbolag att konkurrera.

14 oktober Konkurrensverket publicerar en rapport där landstingens upphandlingar och kostnader för hyrläkare granskats.

15 oktober Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten redovisar statistik där det framkommer att av de företag som lämnade anbud i annonserade offentliga upphandlingar var 80 procent småföretag med färre än 50 anställda.

30 oktober I ett remissvar framhåller Konkurrensverket att om ett amorteringskrav på bolån ska införas bör det gälla per bank, inte per låntagare.

2 november I ett remissvar på delbetänkandet från utredningen ”Upphandling och villkor enligt kollektivavtal” framhåller Konkurrensverket att det i samband med större offentliga upphandlingar både är möjligt och rimligt att ställa arbetsrättsliga krav.

16 november Stockholms tingsrätt meddelar dom där Konkurrensverkets ansökan om förbud i fråga om tvångsanslutning till Växjö kommuns fjärrvärmenät lämnas utan bifall.

18 november Konkurrensverket begär att Förvaltningsrätten i Stockholm ska döma Stockholms kommun att betala 100 000 kronor i upphandlingsskadeavgift för en otillåten direktupphandling avseende bullerskydd vid en idrottsplats.

19 november I ett remissvar till regeringen framhåller Konkurrensverket bland annat att redan dagens upphandlingsregler gör det möjligt att direktupphandla flyktingboenden utan att riskera att upphandlingarna stoppas i domstolsprocesser.

3 december Konkurrensverket överklagar domen om Växjö kommuns fjärrvärmenät.

8 december Konkurrensverkets uppsatstävling är avgjord och fem vinnande bidrag om konkurrens och offentlig upphandling belönas.

10 december Förvaltningsrätten i Stockholm går på Konkurrensverkets linje och dömer Stockholms läns landsting att betala tio miljoner kronor i upphandlingsskadeavgift för otillåten direktupphandling i samband med avtal om hemsjukvård utan konkurrensutsättning.

14 december Konkurrensverket meddelar att det är möjligt för Helsingborgs kommun att erbjuda skattefinansierade surfzoner på vissa begränsade platser i staden.

17 december Konkurrensverket lämnar in en ansökan till Förvaltningsrätten i Uppsala med krav på att kommunalförbundet Vafab Miljö ska betala tio miljoner kronor i upphandlingsskadeavgift.

18 december Stockholms tingsrätt slår fast att vårdföretagen Aleris, Capio och Hjärtkärlgruppen ska betala drygt 28 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift för otillåtna samarbeten i samband med Stockholms läns landstings upphandling av klinisk fysiologi.

29 december Konkurrensverket beslutar att godkänna Karo Bio AB som köpare av varumärket Allévo.

Vårt uppdrag

Konkurrensverket är förvaltningsmyndighet för konkurrensfrågor och den offentliga upphandlingen. Vår uppgift är att arbeta för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna och en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

Läs om vårt arbete på följande sidor.

Vårt uppdrag

Under 2015 har Konkurrensverket byggt upp och utvecklat ett samlat nationellt upphandlingsstöd. Fram till den 1 september har vi också arbetat med förberedelser för att överföra upphandlingsstödet uppgifter till Upphandlingsmyndigheten. Under årets sista tertial har myndigheterna samarbetat i ärenden där Konkurrensverket står för tillsyn och skapar praxis, och Upphandlingsmyndigheten ger stöd och vägledning.

I enlighet med regleringsbrevet för 2015 har vi under året arbetat med:

- » lagtillämpning och tillsyn
- » upphandlingsstöd
- » förbättringsåtgärder
- » kunskap
- » forskning
- » internationellt arbete
- » samverkan.

På konkurrensområdet har arbetet varit inriktat på lagtillämpning och tillsyn där Konkurrensverket främst ska fullgöra uppgifter som följer av konkurrenslagen (2008:579) och artiklarna 101 och 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Fortsatt fokus har legat på kartellbekämpning, granskning av företagskoncentrationer och ingripande mot aktörer avseende missbruk av dominerande ställning. Konkurrensverket har under året även lagt stor vikt vid utredningar och processer relaterade till konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

Inom upphandlingsområdet har tillsynsverksamheten varit fortsatt prioriterad med inriktning på otillåtna direktupphandlingar. En stor del av arbetet har lagts på upphandlingsskadeavgift samt åtgärder för att öka förutsättningarna för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar.

Konkurrensverket har under året aktivt arbetat med tillsyn enligt upphandlingsreglerna vilket resulterat i flera tillsynsbeslut.

Genom upphandlingsstödet har Konkurrensverket belyst upphandlingens strategiska betydelse för offentlig verksamhet och framhållit vikten av att motverka korruption. Vi har arbetat för att främja innovationsvänlig upphandling och för att i förlängningen bidra till att uppnå målen om en långsiktig hållbar utveckling.

I syfte att bidra till ökade kunskaper inom konkurrens- och upphandlingsområdet har Konkurrensverket även ett upparbetat samarbete med fristående forskare inom juridik och ekonomi.

Årsredovisningens disposition utgår från Konkurrensverkets huvudsakliga verksamhetsområden: konkurrens respektive offentlig upphandling. Inledningsvis redogör vi för ett urval ärenden under året. Därefter följer separata avsnitt om kommunikation och kunskap, forskning, internationellt arbete, medarbetare och organisation samt fakta och finansiell redovisning.

Styrning och uppföljning

Konkurrensverket följer kontinuerligt upp verksamhetens aktiviteter, processer och projekt. Styr- och uppföljningsverktyg är ärendehanteringssystem, omvärlds- och mediebevakning, ekonomi- och personaladministrativa system. I april 2015 övergick Konkurrensverket till att anlita Statens servicecenter för löneadministration. Systemet Palasso används sedan dess för egenrapportering och registrering av bland annat frånvaro, ledighet, ersättning och utlägg. Den 1 juli 2015 lanserade Konkurrensverket ett nytt utvecklat intranät, ett för verksamheten anpassat forum för kommunikation och en digital plattform för ärende-

Vi arbetar kontinuerligt med kvalitetssäkring så att Konkurrensverkets handläggning uppfyller kraven på en rättssäker, effektiv och ändamålsenlig hantering.

och projekthantering, styrning och uppföljning. Lean och systemsyn står som grund för vår verksamhetsutveckling och allt sedan 1993 har Konkurrensverket låtit genomföra externa intressentmätningar.

Kvalitetssäkring

Vi arbetar kontinuerligt med kvalitetssäkring så att Konkurrensverkets handläggning uppfyller kraven på en rättssäker, effektiv och ändamålsenlig hantering. För att säkerställa rätt kompetens och hög kvalitet bedrivs arbetet ofta i projektform. Beslutsfattandet föregås av åtgärder för kvalitetssäkring i enlighet med vår arbetsordning. Vi har så kallade statusmöten för att skapa transparens kring utredningar i olika ärenden. Dessa möten ger parter och ombud inblick i Konkurrensverkets syn på ärendet och vad som är nästa steg i utredningen. Deltagarna får möjlighet att ställa frågor till projektgruppen. På begäran av part erbjuder Konkurrensverket även möjlighet till muntligt förfarande, ett formaliserat sätt att muntligt yttra sig över Konkurrensverkets beslutsutkast.

Konkurrensverkets beslut i ett ärende fattas av generaldirektören eller den generaldirektören delegerar till. Chefsjuristen och chefsekonomen deltar i beredningen av besluten tillsammans med den chef och de medarbetare som har utrett ärendet.

Tips och frågor är viktiga för vårt arbete

Tips och förfrågningar om upplevda konkurrens- och upphandlingsproblem är av stor vikt för Konkurrensverket. Dessa utgör ett komplement till Konkurrensverkets omvärldsbevakning och hjälper oss i vårt arbete att identifiera och ingripa mot överträdelser av regelverken som vi utövar tillsyn över. Informationen bidrar dels till att höja medvetenheten om potentiella konkurrens- och upphandlingsproblem, dels till att skapa ökad förståelse och kunskap om det aktuella problemet. Många av de ärenden Konkurrensverket väljer att utreda har också initierats genom tips eller klagomål.

När det gäller upphandlingsstöd, så har arbetet med externkommunikation och tillgänglighet att svara på frågor utgjort en betydande del av verksamheten. Det har bidragit till ökad kunskap om olika målgruppers behov och banat väg för relevanta prioriteringar.

I vårt uppdrag att utöva tillsyn över offentlig upphandling är det angeläget att få kännedom om upphandlingar som inte skett i enlighet med regelverken samt att få in synpunkter på ineffektivitet och andra upphandlingsproblem som inte nödvändigtvis utgör överträdelser av upphandlingslagstiftningen.

Om Konkurrensverket inte kan åtgärda ett konkurrens- eller upphandlingsproblem med lagstiftningen kan Konkurrensverket välja att granska problemet ur ett konkurrens- eller upphandlingsfrämjande perspektiv. Konkurrensverket kan efter en sådan granskning välja att lämna förslag om regeländringar till regeringen.

Drygt en tredjedel av de synpunkter Konkurrensverket erhållit från externa parter har varit riktade mot upphandlande myndigheter. De avser bland annat olagliga direktupphandlingar, otydliga förfrågningsunderlag, konkurrensbegränsande ramavtal, svårigheter vid inköp av medtech-produkter samt inlåsnings effekter avseende IT-lösningar. Under året har vi fått in 1 678 förfrågningar och klagomål. Det kan jämföras med 2014 då vi fick in 1 607 stycken och 2013 då motsvarande siffra var 1 088. Ökningen 2014 grundade sig i samordningen av det samlade upphandlingsstödet.

Under 2015 har inkommande ärenden fortsatt att domineras av upphandlingsrelaterade frågeställningar. Även en ökning av ärenden relaterade till förbudet mot konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet respektive förbudet mot missbruk av en dominerande ställning kan konstateras.

Konkurrensverket har också vidtagit en rad åtgärder för att agera mer proaktivt. En sådan åtgärd är bland annat att stärka kompetensen i vår omvärldsbevakning och utveckla metoder och instrument för att inhämta och identifiera information, som kan utgöra överträdelser av de regelverk vi utövar tillsyn över. Ambitionen är dels att anpassa vår tillsynsverksamhet till teknikutveckling och omvärldens högt ställda krav på Konkurrensverkets förmåga att identifiera och ingripa mot överträdelser, dels att minska beroendet av externa tips och klagomål.

Vår uppgift är att arbeta för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

Konkurrens

Det är konsumenterna som drabbas när konkurrensen inte fungerar ordentligt. Därför är det viktigt att undanröja konkurrenshinder.

Under året beslutade Konkurrensverket att inleda en särskild undersökning för att närmare granska ett anmält förvärv på marknaden för produktion och försäljning av kycklingprodukter till dagligvaruhandeln.

Läs mer om konkurrens och andra exempel på konkurrenslagsärenden på följande sidor.

Konkurrens

Lagtillämpning och tillsyn

Konkurrensverket har tillsynsansvar för konkurrenslagen och artiklarna 101 och 102 i fördraget om europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Under året har Konkurrensverket avslutat 137 ärenden i tillsynsverksamheten.

Tillämpning av konkurrensreglerna

Det förebyggande arbetet med information och vägledning är av stor betydelse för att göra rätt från början. Under 2015 har Konkurrensverket fortsatt satsningen på att tydligt kommunicera innebörden av de regelverk vi har tillsyn över, våra beslut och hur vi arbetar med prioriteringar. En del konkurrenslagsärenden har åtgärdats genom att parterna har ändrat sitt beteende eller undanröjt konkurrensproblemet under ärendets handläggning.

Konkurrensverket har fattat 63 beslut som gäller anmälan om företagskoncentration. Fyra ärenden gick till särskild undersökning. I ett av dessa lämnade Konkurrensverket in en stämningsansökan mot en del

av företagsförvärvet. Stockholms tingsrätt biföll Konkurrensverkets talan.

2015 har Konkurrensverket bland annat arbetat med ärenden inom marknaderna för bygg och bostad, finansiella tjänster, e-handel och internetbaserade hotellbokningar. Flera komplexa företagsförvärv har också granskats till hjälp för dagligvaruhandels leverantörsled.

Anbudskarteller och osund konkurrens

Arbetet att förebygga, upptäcka och utreda anbudskarteller och osund konkurrens har fortsatt vara av hög prioritet för tillsynsverksamheten. Under året har vi haft flera utredningar i olika faser.

Det är viktigt att Konkurrensverket varslas vid uppmärksammande av misstänkta otillåtna samarbeten. Vi satsar på att utveckla vår kunskap exempelvis genom förbättrade metoder för ekonomisk analys av upphandlingsdata. Inom ramen för myndighetssamverkan har vi också hållit anföranden och medverkat i flera branschgemensamma seminarier.

Exempel på konkurrenslagsärenden

Här presenterar vi ett urval av de tillsynsärenden som Konkurrensverket arbetat med under året.

Konkurrensbegränsande samarbeten

Aleris, Capio och Hjärtkärlgruppen

I mars 2015 höjde Konkurrensverket kraven på konkurrensskadeavgift i en pågående rättsprocess, inledd i augusti 2013 mot Aleris Diagnostik, Capio S:t Görans Sjukhus och Hjärtkärlgruppen i Sverige. Konkurrensverket yrkade närmare 41 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift för att företagen samarbetat på ett otillåtet sätt, i samband med att landstinget i Stockholm upphandlat tjänster inom klinisk fysiologi. Huvudförhandling i Stockholms tingsrätt ägde rum i oktober 2015.

Den 17 december kom domen från Stockholms tingsrätt. Vårdföretagen dömdes att tillsammans betala 28 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift. Vårdföretagen har överklagat domen. (Dnr 483/2013).

Telia Sonera och Gothnet

I december 2014 vände sig Konkurrensverket till Stockholms tingsrätt med krav på att Telia Sonera Sverige och Göteborg Energi Gothnet skulle dömas att betala närmare 35 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift för konkurrensbegränsande samarbete i samband med Göteborgs stads upphandling av datakommunikationstjänster 2009. Enligt Konkurrensverket strider överenskommelsen mellan Telia Sonera Sverige och Göteborg Energi Gothnet mot konkurrensreglerna. Huvudförhandling i Stockholms tingsrätt är planerad till oktober 2016. (Dnr 848/2014).

Flyttbranschen

I juli 2014 stämde Konkurrensverket flyttföretagen Alfa Quality Moving AB, NFB Transport Systems AB och ICM Kungsholms AB för otillåtet samarbete avseende avtal om att inte konkurrera om utrikes bohagsflyttningar. I samband med att ett av företagen förvärvade verksamhet från de andra bolagen skrev företagen i två fall avtal om att inte konkurrera med varandra om utrikes bohagsflyttningar. Konkurrensverket yrkade att företagen sammanlagt skulle betala 42 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift. Huvudförhandling i Stockholms tingsrätt är planerad till mars 2016. (Dnr 93/2013, 511/2014).

Marknaden för onlineresebyråttjänster

Konkurrensverket har utrett om onlineresebyråer genom villkor i avtalen med svenska hotell begränsar konkurrensen på marknaden för förmedling av hotellrum via internet. Samverkan har skett med konkurrensmyndigheterna i bland annat Frankrike och Italien. Konkurrensverket har godkänt åtagandet från Booking.com om att ändra sina avtalsvillkor i syfte att undanröja konkurrensproblem. (Dnr 596/2013).

Efter ändring av tillämpningen av vissa villkor i hotellavtalen har Konkurrensverket även avslutat en utredning mot onlineresebyrån Expedia. (Dnr 595/2013).

Miljö- och avfallsbranschen

Efter oanmälda besök under föregående år har Konkurrensverket fortsatt utredningen avseende misstänkt konkurrensbegränsande samarbete mellan företag verksamma på marknaden för insamling och transport av avfall. (Dnr 184/2014).

I november avslutade Konkurrensverket en utredning som rörde misstankar om otillåtet anbudssamarbete där ärendet grundade sig på indikationer om att två kommunalt ägda bolag på ett otillåtet sätt skulle ha samordnat sig i samband med en upphandling av transport och förbränning av hushållsavfall. Även i detta fall genomförde Konkurrensverket oanmälda besök. Ärendet skrevs av och Konkurrensverket kommer inte att utreda saken ytterligare. (Dnr 598/2014).

Postnord och Bring Citymail

Konkurrensverket har utrett om ett postsorteringsprogram som Postnord och Bring Citymail gemensamt tagit fram utgör ett konkurrensbegränsande samarbete mellan företag i strid med förbudet i konkurrenslagen. Utredningen avslutades i november och ärendet är avskrivet. (Dnr 584/2014).

Kalkylstöd till åkerier

Konkurrensverket har utrett om branschorganisationen Sveriges Åkeriföretags tillhandahållande av kalkylstöd utgör ett konkurrensbegränsande samarbete mellan företag. I februari 2015 skrevs ärendet av bland annat mot bakgrund av att branschorganisationen framöver endast skulle använda fiktiva exempelvärden i kalkylstödet och att en funktion som underlättade delning av kalkyler tagits bort. (Dnr 168/2012).

Missbruk av dominerande ställning

Nasdaq OMX

I maj lämnade Konkurrensverket in en stämningsansökan till Stockholms tingsrätt med krav på att de tre företagen Nasdaq OMX Stockholm, OMX AB och OMX Technology tillsammans ska dömas att betala nära 31 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift.

Stockholmsbörsen/Nasdaq OMX misstänks för att ha missbrukat sin dominerande ställning på marknaden när de genom påtryckningar på Verizon Sweden hindrade konkurrenten Burgundy från att placera datorer för sina handelssystem i Verizons datorhall.

Konkurrensverkets utredning initierades i december 2010, efter klagomål från Burgundy. I juni 2011 genomförde Konkurrensverket ett oannonserat platsbesök hos Verizon och Nasdaq där flera bevis säkrades. Ärendet ligger för avgörande i Stockholms tingsrätt. (Dnr 629/2010, 406/2015).

Swedish Match

Inför årsskiftet 2014/15 lämnade Konkurrensverket in en stämningsansökan till Stockholms tingsrätt med krav på att Swedish Match North Europe ska betala närmare 38 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift för missbruk av dominerande ställning.

Swedish Match hade under juni 2012 till april 2013 infört ett tvingande system för hyllkantsetiketter i snuskylar, vilket begränsade konkurrenters möjligheter till pris- och varumärkeskommunikation. Ärendet ligger för avgörande i Stockholms tingsrätt. Huvudförhandling planeras äga rum i november 2016. (Dnr 415/2012, 815/2014).

Swedavia

Swedavias entreprenör Europark tog under nio månader 2011 ut en särskild avgift för att möta taxikunderna vid flygplatsen med skylt. Marknadsdomstolen slog i en dom fast att det utgjorde missbruk av Swedavia och Europarks dominerande ställning. Swedavia och Europark slutade därefter att ta ut avgiften. Konkurrensverkets efterföljande mål i Stockholms tingsrätt gäller ett krav på att Swedavia ska betala 340 000 kronor i konkurrensskadeavgift. Swedavia yrkade att tingsrätten skulle avvisa Konkurrensverkets stämningsansökan, men tingsrätten och även Marknadsdomstolen har lämnat Swedavias avvisningsyrkande utan bifall. Huvudförhandling planeras äga rum i Stockholms tingsrätt i april 2016. (Dnr 378/2013).

Spelmarknaden

Konkurrensverket har under året fortsatt utredningen av misstanken om konkurrensbegränsning på en avgränsad del av den svenska spelmarknaden. Konkurrensverket utreder om vissa villkor i avtal rörande samarbete för att anordna ett rikstäckande lotteri är konkurrensbegränsande. (Dnr 263/2013).

Marknaden för låsprodukter

Konkurrensverket har gjort oanmälda besök hos företag på marknaden för låsprodukter – utredning pågår. (Dnr 494/2013).

Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

Strömstads badanstalt

Konkurrensverket har drivit en flerårig domstolsprocess om kommunal offentlig säljverksamhet, som den 10 juli slutligt avgjordes i Marknadsdomstolen. Strömstads badanstalts verksamhet var inte förenlig med kommunallagen, men domstolen ansåg inte att effekterna var tillräckligt negativa för ett förbud.

Konkurrensverket lämnade 2013 in en stämningsansökan till Stockholms tingsrätt med begäran om att domstolen skulle förbjuda Strömstad kommun att bedriva gym- och spaverksamhet i konkurrens med privata aktörer i närområdet. I april 2014 kom domen från Stockholms tingsrätt som konstaterade att Badanstaltens verksamhet var olaglig. Domstolen valde ändå att fria kommunen och Konkurrensverket överklagade till Marknadsdomstolen.

Konkurrensverket har noterat att Marknadsdomstolen i sin effektbedömning särskilt fäst avseende vid att; kommunen inte längre ger bidrag till Strömstads badanstalt, lokalhyran har höjts, och att friskvårdsbidraget för de kommunanställda nu även får användas på de privata gymmen. (Dnr 628/2012).

Växjö kommun

I en stämningsansökan till Stockholms tingsrätt krävde Konkurrensverket att Växjö kommun skulle förbjudas att tvångsansluta småhusägare till det kommunala fjärrvärmenätet. Den 16 november meddelades domen där Konkurrensverkets ansökan lämnades utan bifall. Konkurrensverket har överklagat domen till Marknadsdomstolen. (Dnr 380/2013).

Borås kommun

Genom en dom 2014 biföll tingsrätten Konkurrensverkets talan och förbjöd Borås kommun att sälja mark- och anläggningsentreprenader till andra än den egna kommunen. Kommunen överklagade domen till Marknadsdomstolen. Dom meddelades den 15 februari 2016. Marknadsdomstolen ändrade tingsrättens dom och lämnade Konkurrensverkets talan utan bifall. (Dnr 45/2012).

Wifi i Helsingborgs kommun

Konkurrensverket har beslutat att det är möjligt för Helsingborgs kommun att erbjuda skattefinansierade surfzoner på vissa begränsade platser. Konkurrensverket har även i en debattartikel i Dagens Industri, den 14 december, framhållit att surfzoner kan erbjudas om de är begränsade på ett sådant sätt att de inte får en betydande påverkan på marknaden. (Dnr 706/2014).

Jönköpings kommun

Konkurrensverket har beslutat att avsluta utredningen av Jönköpings kommuns försäljning av jord- och bergmaterial i säck. Försäljningen hade ett begränsat värde och utredningsarbetet försvårades av att Jönköpings kommun saknat särredovisning av sin externa försäljning. (Dnr 507/2014).

Företagskoncentrationer

Swedbank Franchise - Svensk Fastighetsförmedling

2014 lämnade Konkurrensverket in en stämningsansökan till Stockholms tingsrätt med yrkande på ett förbud mot Swedbank Franchise AB:s köp av Svensk Fastighetsförmedling AB. Konkurrensverket framhöll att om Swedbank Franchise, som äger Fastighetsbyrån, skulle få kontroll över de två största fastighetsmäklarna på den svenska marknaden, så skulle det innebära hämmad konkurrens på ett stort antal lokala marknader och en försämrad situation för fastighetsmäklarnas kunder.

Stockholms tingsrätt gick på Konkurrensverkets linje i en dom i december 2014. Motparterna överklagade tingsrättens dom och i februari ägde förhandlingar rum i Marknadsdomstolen. Efter att huvudförhandling i Marknadsdomstolen avslutats i februari 2015 valde Swedbank i mars att låta köpet av Svensk Fastighetsförmedling återgå. Swedbank återkallade samtidigt överklagandet och tingsrättens dom vann laga kraft. (Dnr 426/2014).

Orkla - Cederroth

I juli gick Konkurrensverket till domstol för att få ett förbud mot företaget Orklas köp av Cederroths varumärke Allévo. Köpet ingick i en större företagsaffär avseende förvärv av hela Cederroths. Köpet av varumärket Allévo skulle, om affären genomfördes, påtagligt hämma konkurrensen på den svenska marknaden för kost- och måltidsersättningsprodukter. Efter att Konkurrensverket lämnat in stämningsansökan till Stockholms tingsrätt med krav att köpet skulle förbjudas i den delen, så gick Orkla med på åtaganden som innebar att de skulle sälja av Allévo. Tingsrätten biföll Konkurrensverkets talan i en dom den 29 juli. Den 29 december fattade Konkurrensverket beslut om att godkänna Karo Bio AB som köpare. (Dnr 514/2015).

Arla - Falbygdens Ost

Efter en särskild undersökning beslutade Konkurrensverket i mars att lämna Arla Foods förvärv av verksamheten som bedrivs under varumärket Falbygdens Ost utan åtgärd. Konkurrensverket har utrett förvärvets effekter och bedömer att Arlas köp av Falbygdens Ost inte kommer att påtagligt hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens på den svenska ostmarknaden. (Dnr 747/2014).

Heidelberg Cement Sweden – Contiga Holding

Konkurrensverket har även efter en särskild undersökning prövat om Heidelberg Cement Sweden AB:s köp av Contiga Holding AS skulle kunna skada konkurrensen på marknaderna för betongelement respektive grå cement. Konkurrensverkets utredning har inte visat att företagskoncentrationen påtagligt skulle hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens och ärendet lämnades därför utan åtgärd. (Dnr 460/2015).

Kronfågel – Lagerberg

Under året beslutade Konkurrensverket att inleda en särskild undersökning för att närmare granska ett anmält förvärv på marknaden för produktion och försäljning av grillkyckling och kylda kycklingprodukter till dagligvaruhandeln. Anmälan gällde Kronfågel Holdings förvärv av Lagerberg i Norjeby. Den 22 januari 2016 lämnade Konkurrensverket in en ansökan till Stockholms tingsrätt med begäran om att företagskoncentrationen ska förbjudas. (Dnr 472/2015, 52/2016).

Logstores förvärv av Powerpipe

I oktober inledde Konkurrensverket en särskild undersökning för att närmare granska ett anmält förvärv på marknaden för produktion och försäljning av fjärrvärmerör. Den 12 februari 2016 lämnade Konkurrensverket in en stämningsansökan till Stockholms tingsrätt med begäran om att koncentrationen ska förbjudas. (Dnr 578/2015).

Konkurrensverkets tillsyn av transparenslagen

Transparenslagen bygger på statsstödsregler och ställer krav på redovisning i framför allt offentligt ägd eller offentligt finansierad verksamhet. Konkurrensverket utövar tillsyn över att lagen följs. Konkurrensverket konstaterade tidigare att Sverige inte behöver skicka in någon rapport till Europeiska kommissionen eftersom staten och kommunerna inte kontrollerar tillverkningsföretag vars transparensredovisning omfattas av denna skyldighet. Situationen 2015 är oförändrad och Konkurrensverket har meddelat detta till kommissionen och Regeringskansliet. (Dnr 238/2015).

Beslut och domar i domstolarna 2015

Konkurrensverket	Stockholms tingsrätt	Marknadsdomstolen
<p>Borås kommuns servicekontor 2012-01-12. Dnr 45/2012 Yrkade att Servicekontoret i Borås skulle förbjudas att sälja mark- och anläggningsentreprenader till andra än den egna kommunen. Förenat med vite om 3 miljoner kronor.</p>	<p>2014-03-31. (T 911-12) Tingsrätten biföll Konkurrensverkets yrkande och förbjöd verksamheten.</p>	<p>2016-02-15. (MD 2016:3, A4/14) Huvudförhandling hölls i oktober 2015. Dom meddelades den 15 februari 2016. Marknadsdomstolen ändrade tingsrättens dom och lämnade Konkurrensverkets yrkande utan bifall.</p>
<p>AB Strömstads badanstalt 2012-11-09. Dnr 628/2012 Yrkade att AB Strömstads Badanstalt skulle förbjudas att bedriva den konkurrensbegränsande verksamheten inom gym- och spaverksamhet. Förenat med vite om 2 miljoner kronor.</p>	<p>2014-04-09. (T16810-12) Tingsrätten lämnade ärendet utan bifall. Konkurrensverket överklagade till Marknadsdomstolen.</p>	<p>2015-07-10. (MD 2015:12, A5/14) Marknadsdomstolen fastställde tingsrättens dom.</p>
<p>Swedbank Franchise AB 2014-06-17. Dnr 426/2014 Yrkade om förbud mot Swedbank Franchises köp av Svensk Fastighetsförmedling. Förenat med vite om 250 miljoner kronor om affären genomfördes.</p>	<p>2014-12-16. (T 3629-14) Tingsrätten biföll Konkurrensverkets talan. Swedbank Franchise överklagade till Marknadsdomstolen.</p>	<p>2015-03-13. (A1/15) Målet avskrevs efter att Swedbank Franchise återkallat överklagandet. Tingsrättens dom vann därigenom laga kraft.</p>
<p>Aleris Diagnostik AB, Capio S:t Görans sjukhus AB, Hjärt-kärlgruppen i Sverige AB 2013-08-28. Dnr 483/2013 Yrkade om konkurrensskadeavgift på sammanlagt ca 41 miljoner kronor för otillåtet anbudssamarbete.</p>	<p>2015-12-18. (T 12305-13) Tingsrätten biföll Konkurrensverkets talan och dömde ut drygt 28 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift. Motparterna överklagade till Marknadsdomstolen.</p>	<p>Ligger för prövning i Marknadsdomstolen. (A1/16)</p>
<p>Orkla ASA, Cederroth Intressenter AB 2015-07-08. Dnr 514/2015 Yrkande om förbud mot del av förvärv.</p>	<p>2015-07-29. (T 9162-15) Tingsrätten biföll Konkurrensverkets talan.</p>	
<p>Växjö kommun 2013-06-19. Dnr 380/2013 Yrkade att Växjö kommun skulle förbjudas tvångsansluta nya småhusägare till kommunal fjärrvärme.</p>	<p>2015-11-16. (T 9248-13) Tingsrätten lämnade Konkurrensverkets ansökan utan bifall. Konkurrensverket överklagade domen till Marknadsdomstolen.</p>	<p>Ligger för prövning i Marknadsdomstolen. (A2/15)</p>

Konkurrenslagen i korthet

Konkurrenslagen innehåller tre förbud:

- » förbud mot konkurrensbegränsande samarbete
- » förbud mot missbruk av dominerande ställning
- » förbud mot konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

Lagen innehåller också regler om kontroll av företagskoncentrationer.

Sanktioner

För att stoppa pågående överträdelser kan Konkurrensverket besluta om åläggande med eller utan vite. Konkurrensverket kan också ansöka hos Stockholms tingsrätt om att företag ska bötfällas genom att betala en konkurrensskadeavgift. Konkurrensverket kan själv besluta om ett så kallat avgiftsföreläggande. Personer i ett företags ledning kan drabbas av näringsförbud om de har deltagit i en kartell.

På talan av Konkurrensverket får Stockholms tingsrätt vid vite förbjuda staten, en kommun eller ett landsting att i sin säljverksamhet tillämpa ett visst förfarande. Kommuner och landsting kan också meddelas förbud att driva en viss verksamhet. Stockholms tingsrätt kan på talan av Konkurrensverket förbjuda en företagskoncentration eller besluta om mindre ingripande åtgärder för att hindra skadliga effekter av koncentrationen.

Förbättringsåtgärder

En av Konkurrensverkets uppgifter är att uppmärksamma hinder mot en effektiv konkurrens i offentlig och privat verksamhet. Vi ska lämna förslag till konkurrensut-sättning och till regelreformer samt följa upp utvecklingen på konkurrensområdet.

Konkurrensverket redovisar förslag till förbättringsåtgärder i rapporter, skrivelser till regeringen och i remissyttranden.

Vi yttrar oss också till andra myndigheter som vill veta vad Konkurrensverket anser om en särskild utredning eller ändringar i regelverk.

Rapporter

I våra rapporter analyserar vi hur olika marknader fungerar och lämnar förslag till förbättringsåtgärder.

Den svenska fondmarknaden – en fördjupning

Konkurrensverket har gjort en översyn av den svenska fondmarknaden. I rapporten ”Den svenska fondmarknaden – en fördjupning” breddas analysen från den tidigare översynen i rapport 2013:4. I rapporten från 2013 konstaterades att det fanns vissa problem gällande bristande kundvänlighet och trögrörliga förvaltningsavgifter på den svenska fondmarknaden, sannolikt beroende på olika hinder för en effektiv konkurrens.

I 2015 års rapport har vi haft ambitionen att fördjupa analyserna av fondmarknaden för att ytterligare belysa marknads- och konkurrensförhållandena med fokus på kundvänlighet och fondavgifter.

(Rapportserie 2015:8) Publicerad 2015-10-08.

Byggbar mark? En nyckel-resurs vid byggande

Det byggs för få bostäder i förhållande till behovet i Sverige och en av anledningarna är bristen på tillgång på byggbar mark. Det övergripande syftet med rapporten var att ta reda på varför det råder brist på byggbar mark i Sverige och vilken betydelse som markägandet har för situationen.

Rapporten visar att kommunerna i de allra flesta fall är den viktigaste markägaren av exploaterbar mark. Kommunernas tilldelning och försäljning av mark påverkar därför det potentiella byggandet. Flera av kommunerna anser dock att de inte har tillräckliga resurser för mark- och planarbete och använder inte fullt ut sina möjligheter att ställa krav på att bostäder faktiskt kommer på plats.

(Rapportserie 2015:5) Publicerad 2015-06-30.

Bättre konkurrens i bostadsbyggandet? En uppföljning 2009–2012

Rapporten ”Bättre konkurrens i bostadsbyggandet? En uppföljning 2009–2012” är en uppföljning av Konkurrensverkets rapport från 2006. De inriktningsförslag för olika aktörer som Konkurrensverket la fram har delvis blivit verklighet – delvis inte.

I rapporten konstaterar vi att marknads-koncentrationen har minskat och att konkurrensen förbättrats både vad gäller projektutveckling och byggtreprenader. Kommunerna har ökat sin planberedskap och är en viktig källa för tillgången på byggbar mark. Samtidigt kan vi konstatera att det byggs för lite och att byggpriserna fortfarande är höga.

(Rapportserie 2015:4) Publicerad 2015-06-25.

Remissyttranden - konkurrens

Genom att yttra oss över förslag i betänkanden och andra utredningar bistår vi regeringen och myndigheter i beredningen av förslag och beslut.

Bland Konkurrensverkets remisser 2015 märks bland annat flera yttranden inom bank- och finansmarknadsområdet. Konkurrensverket har också medverkat vid hearings och konsultationer arrangerade av bland annat Energimarknadsinspektionen, Miljö- och energidepartementet, Näringsdepartementet och Finansdepartementet. Nedan följer ett urval av Konkurrensverkets remissyttranden på konkurrensområdet under 2015.

Amorteringskrav

I ett remissvar till Finansdepartementet i oktober framhöll Konkurrensverket att om amorteringskrav på bolån ska införas bör det gälla per bank, inte per låntagare. Ur konkurrenssynpunkt vore det enligt Konkurrensverket mer lämpligt att ställa krav på att varje kreditinstituts samlade kreditstock amorteras i nödvändig omfattning för att säkerställa syftet med regleringen. (Dnr 577/2015).

Att införandet av amorteringskrav på bolån är negativt för konkurrensen framgick även av ett tidigare yttrande till Finansinspektionen i april där Konkurrensverket lyfte fram att långgivare fräntas ett viktigt konkurrensmedel, och kundernas frihet att välja sparform begränsas. (Dnr 187/2015).

Värdepappersmarknaden

Konkurrensverket har i ett remissvar till Finansdepartementet ställt sig negativt till ett förslag om att införa ett så kallat provisionsförbud i lagen om värdepappersmarknader. Provisionsförbudet kan enligt Konkurrensverket leda till en försämrad konkurrens på marknaden. (Dnr 111/2015).

Kommunallag för framtiden

I ett yttrande över förslag till ny kommunallag, tillstyrker Konkurrensverket målsättningen att kommuner och landsting ska verka för att uppträda konkurrensneutralt på en konkurrensutsatt marknad, men framhåller att reglerna måste kompletteras med bestämmelser om att kommunal verksamhet som är konkurrensutsatt också måste särredovisas. (Dnr 336/2015).

Bredband

I två yttranden till Jordsbruksverket i september och i december framhåller Konkurrensverket att samhällsstöd till bredbandsutbyggnad bör utformas så att det inte påverkar konkurrensen på marknaden. (Dnr 710/2015, 593/2015).

Välfärdsremisser

Konkurrensverket har även besvarat flera remisser avseende välfärdsområdet. I yttrandet över ägarprövningsutredningen tillstyrkte Konkurrensverket delvis förslaget att införa en tillståndsplikt inom hemtjänsten, men föreslog en enklare lösning än vad som föreslagits. Konkurrensverket framförde även att mycket av det som avsågs lösas med tillståndsplikten kan avhjälpas redan idag genom kravställande inom ramen för upphandlingarna. (Dnr 165/2015).

På läkemedelsmarknaden tillstyrkte Konkurrensverket Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets förslag om en utvidgad möjlighet till utbyte på apotek för läkemedel som inte ingår i läkemedelsförmånen. Enligt Konkurrensverket kunde detta minska incitamentet för företag att på eget initiativ ta ut sina produkter ur förmånssystemet för att undvika generisk konkurrens. Konkurrensverket tillstyrkte att apoteken åläggs att lämna prisuppgifter till en oberoende priswebb. (Dnr 376/2015).

Konkurrensverket har också tillstyrkt ett förslag om reformerat bilstöd i samband med anpassningsåtgärder i fordon. (Dnr 162/2015).

Konsumentpolitik

På konsumentområdet har Konkurrensverket tillstyrkt förslag om bättre förutsättningar för Konsumentverket att ingripa och ytterligare reglering av telefonförsäljning. (Dnr 620/2015, 520/2015).

Samverkan

Konkurrensverket strävar efter en effektiv samverkan med myndigheter och andra aktörer. Vi ska också samråda med de myndigheter som berörs av Konkurrensverkets förslag och åtgärder.

Samråd på konkurrensområdet

Flera myndigheter, kommittéer och utredare har en samrådskyldighet med Konkurrensverket i enlighet med instruktioner, regleringsbrev eller direktiv. Här beskrivs några av de formella samråd som har genomförts på konkurrensområdet 2015.

Post- och telestyrelsen

Konkurrensverket har en formell samrådskyldighet med Post- och telestyrelsen (PTS) när det gäller förhandsreglering av telekommarknaden. Under året har PTS fattat beslut om ny förhandsreglering på marknaderna för centralt och lokalt tillträde i grossistledet.

Samråd har hållits inför kommande reglering på marknaden för högkvalitativt tillträde. Konkurrensverket har även bistått PTS i regeringsuppdrag om förutsättningarna för så kallade samhällsmaster.

Arbetsmiljöverket

Konkurrensverket deltar i Arbetsmiljöverkets arbete med att förstärka tillsynen över företag som bryter mot arbetsmiljöregler för att få konkurrensfördelar. Målet är att göra det lättare för aktörer i arbetslivet att göra rätt och därigenom skapa incitament för sund konkurrens.

Inom ramen för detta uppdrag är Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Konkurrensverket, Länsstyrelsen i Stockholms län, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Swedac, Transportstyrelsen och Upphandlingsmyndigheten involverade.

Myndigheten för radio och tv

Konkurrensverket ska samråda med Myndigheten för radio och tv inför beslut om att sända tv, sökbar text-tv och kommersiell radio. Under året har ett sådant samråd genomförts beträffande tillstånd att sända analog kommersiell radio. Konkurrensverket har även bistått Myndigheten för radio och tv i deras regeringsuppdrag om public service-företagens påverkan på mediemarknaden och förhandsprövningen av nya tjänster.

Transportstyrelsen

Konkurrensverket har under året samarbetat löpande med Transportstyrelsen i konkurrensfrågor.

Energimarknadsinspektionen

Konkurrensverket har under året samarbetat löpande med Energimarknadsinspektionen.

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket

Konkurrensverket bistod Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket i deras regeringsuppdrag om läkemedel utanför förmånerna, som slutredovisades under året.

*Vår vision är "Välfärd genom
väl fungerande marknader".*

Utvärdering och utveckling

I arbetet med regeringsuppdraget avseende utvärdering av stöd för yrkesintroduktionsanställningar har Konkurrensverket samverkat med övriga myndigheter som deltar i utvärderingen.

Konkurrensverket har även bistått:

- » Kommittén för utveckling i staten genom systematiska jämförelser.
- » Statskontoret i regeringsuppdrag om att kartlägga myndigheters arbete för att förebygga korruption.
- » Kommittén för en översyn av ersättning till kommuner och landsting för så kallad dold mervärdesskatt.
- » Kommittén för bättre konkurrens för ökat bostadsbyggande.
- » Kommittén om effektivare användning av statens bredbandsinfrastruktur.
- » Kommittén om ett reformerat premiepensionssystem.
- » Kommittén för en utökad beslutanderätt för Konkurrensverket.

Samverkan med länsstyrelserna

Länsstyrelserna ska verka för en effektiv konkurrens till nytta för konsumenterna i respektive län. De ska informera om konkurrensfrågor och uppmärksamma Konkurrensverket på förhållanden som tyder på överträdelser av konkurrensreglerna. Länsstyrelserna ska också arbeta för att de, liksom regionala och lokala organ, tar hänsyn till konkurrensaspekterna i olika frågor.

Konkurrensverkets uppgift är att ge länsstyrelserna det underlag och stöd de behöver för sitt arbete. De rapporter som vi publicerar distribueras kontinuerligt till länsstyrelserna under året.

Övrig samverkan

Under 2015 har Konkurrensverket samverkat med bland andra Riksenheten mot korruption, Nationella korruptionsgruppen hos polisen, Kronofogdemyndigheten, Skatteverket, Upphandlingsmyndigheten och Arbetsmiljöverket. Bland andra aktörer som vi samverkar med kan nämnas Institutet mot mutor, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och flera olika branschföreningar.

Därutöver har Konkurrensverket bidragit med experter till:

- » utredningen om järnvägens organisation
- » redovisning av kostnader för skolväsendet på huvudmanna- och skolenhetsnivå
- » en översyn av postlagstiftningen i ett digitaliserat samhälle
- » en modern reglering av person- och godstransporter på järnväg
- » en kommunallag för framtiden.

Offentlig upphandling

Offentlig upphandling har en viktig strategisk betydelse och påverkar hur samhällets resurser används på det bästa och mest effektiva sättet.

Tillsynsverksamheten har varit prioriterad och vid tillsynen har otillåtna direktupphandlingar varit i fokus. Konkurrensverket har under året lagt fortsatt vikt vid talan om upphandlingsskadeavgift.

Läs om offentlig upphandling på följande sidor.

Offentlig upphandling

Lagtillämpning och tillsyn

Tillsynsverksamheten har varit prioriterad och vid tillsynen har otillåtna direktupphandlingar varit i fokus. Konkurrensverket har under året lagt fortsatt vikt vid talan om upphandlingsskadeavgift.

Under 2015 har vi lämnat 15 ansökningar om upphandlingsskadeavgift på eget initiativ (fakultativ) och två ansökningar om obligatorisk upphandlingsskadeavgift till förvaltningsrätt. Utöver detta har vi fattat 32 tillsynsbeslut (inklusive motiverade avskrivningar) där vi har tagit ställning i olika upphandlingsrättsliga frågor. Vi har också utövat tillsyn enligt lagen om valfrihetssystem.

Ansökningar om upphandlingsskadeavgift

Sedan 2010 har Konkurrensverket haft möjlighet att föra talan i domstol om upphandlingsskadeavgift mot de upphandlande myndigheter och enheter, bland annat kommuner, landsting och statliga myndigheter, som har genomfört en otillåten direktupphandling. Vi kan ansöka om upphandlingsskadeavgift på eget initiativ, så kallad fakultativ ansökan. Konkurrensverket måste även ansöka om upphandlingsskadeavgift, en obligatorisk ansökan, vid brott mot avtalsspärr och förlängd avtalsspärr. Detta gäller även om en domstol vid en överprövning av ett avtals giltighet har fastställt att avtalet rätteligen bör ogiltigförklaras, men att det får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse.

Konkurrensverket följer den rättsliga utvecklingen

Konkurrensverket har till uppgift att följa och redovisa utvecklingen inom den offentliga upphandlingen, både nationellt och internationellt. Vår databas för domstolsavgöranden innefattar domar från förvaltningsrätter, kammarrätter och Högsta förvaltningsdomstolen. Sedan 2010 är det obligatoriskt för dessa domstolar att skicka samtliga domar och slutliga beslut i upphandlingsmål till Konkurrensverket för publicering. Databasen innehåller också avgöranden från EU-domstolen.

Offentlig upphandling och små företag

Konkurrensverket ingår i ett nätverk med myndigheter, som arbetar för att underlätta för små och medelstora företag (SME) att delta i offentliga upphandlingar. Nätverket är ett forum för myndigheterna att utbyta erfarenheter och informera om respektive myndighets arbete inom detta område. Som ett led i att ytterligare öka små och medelstora företags möjligheter i offentlig upphandling har nätverket kontinuerlig dialog med representanter för näringslivs- och upphandlingsorganisationer.

Under året har Konkurrensverket utarbetat en digital vägledning kring direktupphandlingar, som lanseras 2016.

På Konkurrensverkets webbplats finns sedan tidigare en interaktiv vägledning där företag som planerar ett samarbete vid anbudslämning i en upphandling kan testa om det är möjligt utan att överträda konkurrensreglerna.

Exempel på ärenden inom upphandlingstillsyn

Här presenterar vi ett urval av de tillsynsärenden som Konkurrensverket har utrett under året.

Tillsynsbeslut

Vellinge kommuns köp av administrativa tjänster

Vellinge kommun tecknade 2008 ett 10-årigt avtal om administrativa tjänster med ett helägt bolag. Kort efter att avtalet slöts sålde kommunen bolaget till en privat ägare. Kommunen hade köpt tjänster på avtalet för cirka 182 miljoner kronor.

Konkurrensverket har gjort en genomlysning av förhållandena. Det var inte möjligt för kommunen att teckna avtal med det kommunala bolaget med stöd av de så kallade in house-reglerna, eftersom bolaget blev privatägt kort efter att avtalet hade ingåtts. Tillsynen ledde till att kommunen beslutade att inte utnyttja en förlängningsklausul som fanns i avtalet utan ett nytt kontrakt kommer att konkurrensutsättas i enlighet med lagen om offentlig upphandling. (Dnr 379/2014).

Södertörns högskolas köp av konsulttjänster

Konkurrensverket har utrett frågan om Södertörns högskolas köp av konsulttjänster. Konkurrensverket konstaterade att det ramavtal som högskolan avropade från inte omfattade den tjänst som köptes in (organisationskonsulter). Högskolans avrop betraktades därför som en ny upphandling och ett nytt kontrakt. Eftersom högskolan inte hade konkurrensutsatt sitt behov enligt upphandlingslagstiftningen utgjorde köpet en otillåten direktupphandling. (Dnr 606/2014).

Avfallsbolagens tjänster till ägarkommunerna

Sysavs och NSR:s ägarkommuner upphandlar inte de avfallstjänster som bolagen utför. Kommunerna anser att köpen är interna. Enligt den så kallade in house-regeln är avtal som ingås mellan en upphandlande myndighet och en juridisk person inte upphandlingspliktiga bland annat om den juridiska personen bedriver huvuddelen av sin verksamhet tillsammans med den eller de upphandlande myndigheter som kontrollerar den (verksamhetskriteriet).

År 2010 bedömde Europeiska kommissionen att verksamhetskriteriet inte var uppfyllt eftersom bolagen bedrev en omfattande extern verksamhet. Bolagen omorganiserades år 2011/12 i syfte att uppfylla verksamhetskriteriet. Den externa verksamheten flyttades över till dotterbolag.

Konkurrensverket har utrett om verksamhetskriteriet numera är uppfyllt. Konkurrensverket har gjort en genomlysning av de nya organisationerna. Sysavs och NSR:s totala nettoomsättning ligger kvar på samma nivåer som innan och båda concernerna bedriver fortfarande omfattande verksamhet tillsammans med andra än ägarkommunerna. Omorganisationen har inte begränsat den marknadsstörande effekt som verksamhetskriteriet är avsett att förhindra. Ägarkommunerna kan därför inte köpa avfallshanteringstjänster av bolagen utan ett annonserat upphandlingsförfarande med stöd av in house-regeln i lagen om offentlig upphandling. Konkurrensverkets tillsynsbeslut har överklagats till Förvaltningsrätten i Stockholm. (Dnr 733/2014).

Sjöfartsverkets upphandling av helikoptrar

Efter att SVT:s Uppdrag Granskning i april sänt ett reportage om Sjöfartsverkets upphandling av sju helikoptrar för sjö- och flygräddning inledde Konkurrensverket en utredning, bland annat för att se om kraven som ställts i upphandlingen är sakligt motiverade eller om de har utformats i syfte att gynna en viss leverantör. Utredning pågår. (Dnr 306/2015).

Ansökningar om upphandlingsskadeavgift

Skellefteå kommun och Umeå kommun

Umeå kommun och Skellefteå kommun har, enligt Konkurrensverket, gjort otillåtna direktupphandlingar i samband med att de inrättade en gemensam nämnd för IT-tjänster. Nämnden som ingår i Umeå kommuns organisation, ansvarar för delar av kommunernas IT-verksamhet. Ansökan om upphandlingsskadeavgift mot Umeå kommun avser ett avrop från ett ramavtal för att tillgodose Skellefteå kommuns behov av IT-tjänster. Ramavtalet upphandlades av Umeå kommun innan den gemensamma nämnden var påtänkt.

Konkurrensverket gjorde bedömningen att avropet avviker väsentligt från ramavtalet och att kommunen därigenom slutit ett nytt avtal som inte har föregåtts av annonsering enligt lagen om offentlig upphandling. Avtalet utgör därmed en otillåten direktupphandling.

Kravet mot Skellefteå kommun avsåg samverkansavtalet om bildandet av den gemensamma nämnden där Skellefteå kommun köper en tjänst av Umeå kommun. Avtalet har i och med kommunernas ageranden lett till att de privata leverantörer som omfattas av Umeå kommuns befintliga ramavtal gynnas i förhållande

till sina konkurrenter. Efter bedömning att Skellefteå kommun gjort en otillåten direktupphandling har Konkurrensverket yrkat att Umeå och Skellefteå kommun vardera ska betala upphandlingsskadeavgift om 140 000 kronor. (Dnr 196/2015, 216/2015).

Stockholms kommun – uppföljning av ogiltigförklarat avtal

I maj 2014 anlade idrottsförvaltningen i Stockholms kommun en flytande badplats vid Tanto Stadsbad i Stockholm och köpte bland annat badbryggor. Leverantör av bryggorna var ett företag som Stockholms kommun hade ramavtal med för att utföra underhålls- och reparationsarbeten på bryggor. Efter ansökan från ett konkurrerande företag, som inte fick möjlighet att lämna anbud för att få leverera bryggorna, ogiltigförklarade Förvaltningsrätten i Stockholm avtalet mellan kommunen och bryggleverantören.

Enligt domstolen omfattade inte det ramavtal som Stockholms kommun använt leveranser av nya bryggor och hade därför tillkommit genom en otillåten direktupphandling. Trots att förvaltningsrättens dom inte överklagades och vann laga kraft, har bryggorna inte återlämnats.

Enligt Konkurrensverket innebär det att förvaltningsrättens dom inte fått effekt och att situationen är samma som om Stockholms kommun tillåtit att genomföra köpet. Konkurrensverket har ansökt om att kommunen ska betala 180 000 kronor i upphandlingsskadeavgift. Förvaltningsrätten i Stockholm biföll Konkurrensverkets ansökan helt. (Dnr 447/2015).

Stockholms läns landsting – köp av vårdtjänster

Konkurrensverket har under 2015 lämnat in flera ansökningar om att Stockholms läns landsting ska betala upphandlingsskadeavgift, med anledning av att vårdtjänster anskaffats genom otillåtna direktupphandlingar. Konkurrensverket har för avgiftens storlek beaktat att landstinget gjort sig skyldigt till upprepade överträdelser av lagen.

I ett av målen blev det maximala böter. Förvaltningsrätten gick på samma linje som Konkurrensverket och dömde Stockholms läns landsting att betala tio miljoner kronor i upphandlingsskadeavgift för en otillåten direktupphandling. Målet gällde en upphandling i samband med att ett ramavtal om hemsjukvård förlängdes utan att konkurrensutsättning med annonsering gjorts. Kontraktsvärdet beräknades till 313 miljoner kronor.

Detta var fjärde gången under hösten 2015 som en förvaltningsdomstol beslutat att fälla landstinget på grund av otillåten direktupphandling. De tidigare avgiftsbeloppen har uppgått till sammanlagt 1 120 000 kronor. Ett upprepat beteende att begå otillåtna direktupphandlingar har påverkat avgiftens storlek i höjande riktning. (Dnr 148/2015 m.fl.)

Vafab Miljö – köp av avfallstjänster

Det kommunägda avfallsbolaget Vafab Miljö AB har tidigare varit föremål för Konkurrensverkets granskning då Västerås kommun köpt tjänster från bolaget utan att annonsera enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). Kommunens upphandlingar från bolaget har prövats i förvaltningsdomstol vid flera tillfällen.

2014 beslutade Vafab Miljös ägarkommuner att bilda ett kommunalförbund och att överföra bolagets verksamhet till förbundet. Under en övergångsperiod köpte kommunalförbundet tjänster från Vafab Miljö.

I januari 2015 ingick parterna ett särskilt uppdragsavtal med varandra. Avtalet är omfattande och innebär att bolaget utför avfallshantering åt kommunalförbundet och i förlängningen de kommuner som är medlemmar i förbundet.

Enligt Konkurrensverket är avtalet värt mer än 930 miljoner kronor. Annonsering enligt LOU har inte skett och Konkurrensverket har ansökt hos förvaltningsrätten att kommunalförbundet ska betala tio miljoner kronor i upphandlingsskadeavgift.

(Dnr 797/2015).

Ansökningar om upphandlingsskadeavgift 2015

Ansökan om upphandlingsskadeavgift – egna initiativ

Nedan följer en lista över samtliga ansökningar om upphandlingsskadeavgift som Konkurrensverket på eget initiativ har lämnat in till förvaltningsrätt under 2015.

Myndighet	Yrkad upphandlings- skadeavgift	Skäl
Lunds kommun Dnr 109/2015	250 000 kr	Otillåten förlängning av avtal om köp av maskindiskmedel.
Skellefteå kommun Dnr 196/2015	140 000 kr	Avtal om samarbete med Umeå kommun om IT-kapacitet utan föregående annonsering som innebär att privata aktörer har fått större avropsvolym och därmed gynnats.
Umeå kommun Dnr 216/2015	140 000 kr	Väsentlig utvidgning av befintligt ramavtal för IT-kapacitet genom att avrop tillkommit för Skellefteå kommuns behov.
Nykvarns kommun Dnr 296/2015	60 000 kr	Direktupphandling av asfalteringsarbeten.
AB Nykvarnsbostäder Dnr 297/2015	110 000 kr	Direktupphandling av asfalteringsarbeten.
Upplands-Bro Kommunfastigheter AB Dnr 380/2015	200 000 kr	Direktupphandling av borrhingsarbeten för bergvärme.
Södertälje kommun Dnr 449/2015	2 000 000 kr	Otillåten förlängning av avtal om vård- och omsorgsboenden.
Stockholms kommun Dnr 447/2015	180 000 kr	Otillåten direktupphandling av bryggor där avtalet tidigare har ogiltigförklarats av förvaltningsdomstol.
Stockholms läns landsting Dnr 416/2015	10 000 000 kr	Otillåtna förlängningar av avtal om hemsjukvård till ett värde om mer än 300 miljoner kronor.
Karolinska universitets- sjukhuset i SLL Dnr 625/2015	500 000 kr	Otillåten direktupphandling av vissa kirurgitjänster avseende barn.
Stockholms läns landsting Dnr 705/2015	270 000 kr	Otillåten direktupphandling av vissa sjukvårdstjänster.
Stockholms läns landsting Dnr 729/2015	750 000 kr	Otillåten direktupphandling av barnortopeditjänster.
Stockholms kommun Dnr 738/2015	100 000 kr	Otillåten direktupphandling av bullerskydd vid en idrottsplats.

Myndighet	Yrkad upphandlings- skadeavgift	Skäl
Timrå kommun Dnr 754/2015	60 000 kr	Otillåten direktupphandling av datorer.
Vafab Miljö Kommunalförbund Dnr 797/2015	10 000 000 kr	Otillåtet köp av avfallstjänster till ett värde om mer än 930 miljoner kronor från ett eget kommunalt bolag vars säljverksamhet i alltför stor utsträckning vänder sig till andra än ägarna.

Ansökningar om upphandlingsskadeavgift 2015

Ansökan om upphandlingsskadeavgift – obligatoriska

Nedan följer en lista över samtliga obligatoriska ansökningar om upphandlingsskadeavgift som Konkurrensverket har lämnat in till förvaltningsrätt under 2015.

Myndighet	Yrkad upphandlings- skadeavgift	Skäl
Västra götalandregionen Dnr 479/2015	1 500 000 kr	Avtal om köp av dosdispenserings-tjänster har fått bestå av tvingande hänsyn till ett allmänintresse.
Polismyndigheten Dnr 792/2015	200 000 kr	Avtal om köp av skyddsvästar har fått bestå av tvingande hänsyn till ett allmänintresse.

Beslut och domar i domstolarna 2015 – upphandlingsskadeavgift

Konkurrensverkets ansökan och motpart	Förvaltningsrätten	Kammarrätten	Högsta förvaltningsdomstolen
Länstrafiken i Västerbotten AB			
2012-06-27 Dnr 251/2012 Yrkat belopp: 1 900 000 kr	2014-12-03 (Umeå mål nr 1209-12) Avslog Konkurrensverkets ansökan.	2015-08-26 (Sundsvall mål nr 3208-14) Biföll Konkurrensverkets överklagande och återförvisade målet till förvaltningsrätten.	Ligger för prövning av prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD mål nr 5578-15).
Västernorrlands läns trafik AB			
2012-06-27 Dnr 252/2012 Yrkat belopp: 1 700 000 kr	2014-12-03 (Umeå mål nr 1231-12) Avslog Konkurrensverkets ansökan.	2015-08-26 (Sundsvall mål nr 3209-14) Biföll Konkurrensverkets överklagande och återförvisade målet till förvaltningsrätten.	Ligger för prövning av prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD mål nr 5579-15).
Akademiska Hus AB (tidigare Akademiska Hus Norr AB)			
2012-09-11 Dnr 476/2012 Yrkat belopp: 3 000 000 kr	2014-06-10 (Umeå mål nr 1643-12) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	2015-01-23 (Sundsvall mål nr 1767-14) Avslog Akademiska Hus överklagande.	2015-09-24 Prövningstillstånd har beviljats och målet väntar på avgörande i sak (HFD mål nr 884-15).
Haninge Bostäder AB			
2012-10-12 Dnr 461/2013 Yrkat belopp: 10 000 000 kr	2014-04-03 (Stockholm mål nr 20749-13) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	2015-06-29 (Stockholm mål nr 2737-14) Sänkte upphandlingsskadeavgiften till 9 000 000 kr.	Ligger för prövning av prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD mål nr 4411-15).
SJ AB			
2013-01-23 Dnr 58/2013, 57/2013 Yrkat belopp (totalt): 8 500 000 kr	2014-01-10 (Stockholm mål nr 1959-13 och 1960-13) Avslog Konkurrensverkets ansökningar då rätten fann att LUF inte är tillämplig på SJ:s upphandlingar.	2015-06-04 (Stockholm mål nr 603-14 och 604-14) Avslog Konkurrensverkets överklagande.	Ligger för prövning av prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD mål nr 3999-15 och 4000-15).
Statens Servicecenter			
2013-05-23 Dnr 331/2013, 330/2013 Yrkat belopp (totalt): 1 450 000 kr	2014-07-28 (Falun mål nr 2191-13 och 2192-13) Avslog Konkurrensverkets ena ansökan och biföll delvis den andra ansökan (350 000 kr).	2015-07-07 (Sundsvall mål nr 2109-14 och 2110-14) Avslog Konkurrensverkets överklagande i det ena målet, sänkning av den utdömda avgiften till 100 000 kr i det andra målet.	Målet där ansökan har avslagits ligger för prövning av prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD mål nr 4575-15).
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)			
2013-12-06 Dnr 688/2012 Yrkat belopp: 1 100 000 kr	2013-07-17 (Karlstad mål nr 5156-12) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	2014-12-02 (Göteborg mål nr 4915-13) Avslog MSB:s överklagande.	2015-03-13 Prövningstillstånd beviljades inte (HFD mål nr 6888-14). Tidigare dom står fast.
Lunds kommun			
2014-01-23 Dnr 709/2013 Yrkat belopp: 250 000 kr	2014-03-24 (Malmö mål nr 758-14) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	2014-12-18 (Göteborg mål nr 2055-14) Avslog kommunens överklagande.	2015-05-25 Prövningstillstånd beviljades inte (HFD mål nr 143-15). Tidigare dom står fast.
Herrljunga kommun			
2014-05-22 Dnr 364/2014 Yrkat belopp: 65 000 kr	2015-01-07 (Jönköping mål nr 2622-14) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	-	-
Malmö kommun			
2014-06-12 Dnr 420/2014 Yrkat belopp: 325 000 kr	2014-07-09 (Malmö mål nr 5830-14) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	2014-11-20 (Göteborg mål nr 4402-14) Avslog kommunens överklagande.	2015-09-28 Prövningstillstånd beviljades inte (HFD mål nr 6649-14). Tidigare dom står fast.
Mullsjö kommun			
2014-11-13 Dnr 751/2014 Yrkat belopp: 250 000 kr	2015-02-16 (Jönköping mål nr 5406-14) Biföll delvis Konkurrensverkets ansökan (210 000 kr).	-	-

Konkurrensverkets ansökan och motpart	Förvaltningsrätten	Kammarrätten	Högsta förvaltnings- domstolen
Lunds kommun Dnr 109/2015 2015-02-13 Yrkat belopp: 250 000 kr	2015-03-05 (Malmö mål nr 1506-15) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	-	-
Akademiska Hus AB 2014-07-02 Dnr 473-478/14 Yrkat belopp (totalt): 975 000 kr	2015-04-01 (Göteborg mål nr 7088-14 m.fl.) Biföll Konkurrens- verkets ansökningar helt.	2015-06-16 (Göteborg mål nr 1866-1871-15) Avslog Akademiska Hus överklagande.	Ligger för prövning av prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD mål nr 4104-4109-15).
Kommunalförbundet Inköp Gävleborg 2014-12-12 Dnr 833/2014 Yrkat belopp: 170 000 kr	2015-05-27 (Falun mål nr 2192-13) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	-	-
Nykvarns kommun 2015-04-28 Dnr 296/2015 Yrkat belopp: 60 000 kr	2015-09-07 (Stockholm mål nr 8584-15) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	-	-
AB Nykvarnsbostäder 2015-04-28 Dnr 297/2015 Yrkat belopp: 110 000 kr	2015-09-07 (Stockholm mål nr 8586-15) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	-	-
Upplands-Bro Kommunfastigheter AB 2015-05-22 Dnr 380/2015 Yrkat belopp: 200 000 kr	2015-09-10 (Stockholm mål nr 10872-15) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	-	-
Västra Götalandsregionen 2015-06-26 Dnr 479/2015 Yrkat belopp: 1 500 000 kr	2015-09-29 (Göteborg mål nr 6705-15) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	-	-
Stockholms läns landsting 2014-12-04 Dnr 816/2014 Yrkat belopp: 500 000 kr	2015-10-19 (Stockholm mål nr 29514-14) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	-	-
Stockholms läns landsting 2014-12-19 Dnr 852/2014 Yrkat belopp: 350 000 kr	2015-10-19 (Stockholm mål nr 30818-14) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	-	-
Stockholms läns landsting 2015-10-29 Dnr 705/2015 Yrkat belopp: 270 000 kr	2015-11-30 (Stockholm mål nr 23530-15) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	-	-
Stockholms läns landsting 2015-06-23 Dnr 416/2015 Yrkat belopp: 10 000 000 kr	2015-12-10 (Stockholm mål nr 13345-15) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	-	-
Stockholms kommun 2015-06-06 Dnr 447/2015 Yrkat belopp: 180 000 kr	2015-12-11 (Stockholm mål nr 12388-15) Biföll Konkurrensverkets ansökan helt.	-	-

Yttranden till domstol

Konkurrensverket har lämnat ett yttrande till Högsta förvaltningsdomstolen i ett mål om överprövning. Målet gällde en kommuns förhandlade upphandling av laboratorietjänster, enligt lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF). För upphandlingar som omfattas av LUF är det, till skillnad från lagen om offentlig upphandling, alltid tillåtet att använda ett förhandlat förfarande.

Såväl förvaltningsrätten som kammarrätten kom fram till att kommunens sätt att genomföra förhandlingarna med anbudsgivarna stred mot likabehandlingsprincipen i LUF, detta eftersom kommunen hade uppgett för den vinnande anbudsgivaren hur mycket dess anbud behövde sänkas.

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade prövningstillstånd och angav att den fråga i målet som ledde till prövningstillstånd var om en förhandlad upphandling enligt LUF får omfatta endast de lämnade anbudens pris. Domstolen beslutade också att inhämta yttrande från Konkurrensverket. I yttrandet framförde Konkurrensverket att det bör vara tillåtet att förhandla om enbart anbudspriserna. (Dnr 302/2015).

Vid bedömningen av om principerna om likabehandling och transparens har följts är det relevant att utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet pröva på vilket sätt förhandlingen har genomförts, snarare än vilken typ av villkor som det förhandlats om. Konkurrensverket tog i yttrandet inte ställning till om kommunen i det enskilda fallet hade brutit mot LUF, utan lämnade frågan till domstolens bedömning.

Högsta förvaltningsdomstolens dom (HFD 2015 ref. 63) angav att det inte fanns några hinder för kommunen att försöka förhandla fram en gynnsammare prisnivå. Däremot ansåg domstolen att förhandlingen genomförts på ett sätt som kunnat ge direkt eller indirekt information om det konkurrerande anbudet. Kommunen ansågs därför ha brutit mot likabehandlingsprincipen, en bedömning i likhet med underinstanserna.

Förbättringsåtgärder

Offentlig upphandling är en stor och viktig del av samhällsekonomin. Den offentliga upphandlingen kan bidra till bättre förutsättningar för små och medelstora företag att träda in och växa på olika marknader. Mot denna bakgrund har Konkurrensverket under året på olika sätt och vid flera tillfällen presenterat konkreta förbättringsåtgärder riktade till såväl lagstiftare som offentliga upphandlare. I vårt arbete beaktar vi hur förslagen kan bidra till att små och medelstora företag lättare ska kunna delta i offentliga upphandlingar. Vi analyserar olika marknader och redovisar åtgärdsförslagen i rapporter, remissyttranden och skrivelser till regeringen.

Upphandlingsreglerna i korthet

Med offentlig upphandling menas att ett offentligt organ, till exempel ett statligt verk eller en kommunal myndighet eller vissa offentliga bolag, köper varor, tjänster eller byggtreprenader. Inom de så kallade försörjningssektorerna, det vill säga områdena vatten, energi, transporter och posttjänster kan även vissa privata bolag omfattas av upphandlingsreglerna.

De grundläggande principer som ska följas vid all offentlig upphandling är:

- » icke-diskriminering
- » likabehandling
- » öppenhet och förutsebarhet
- » proportionalitet
- » ömsesidigt erkännande.

Allmän förvaltningsdomstol får efter ansökan från leverantör besluta om att en upphandling ska göras om. Domstolen kan också besluta om att en upphandling får avslutas först efter att rättelse har gjorts. Om en leverantör efter en avslutad upphandling anser sig ha lidit skada på grund av att upphandlingen inte har gått rätt till, kan leverantören begära skadestånd vid allmän domstol. Avtal mellan en upphandlande myndighet och en leverantör kan även ogiltigförklaras av domstol efter ansökan från leverantör.

Upphandlingsskadeavgift

Konkurrensverket har sedan den 15 juli 2010 rätt att ta upphandlande myndigheter och enheter, bland annat kommuner, landsting och statliga myndigheter, som bryter mot reglerna om otillåtna direktupphandlingar, till domstol och begära att de betalar en upphandlingsskadeavgift. Konkurrensverket ska också ansöka om upphandlingsskadeavgift vid brott mot avtalsspärr och förlängd avtalsspärr.

Rapporter

Siffror och fakta om offentlig upphandling. Statistik om upphandlingar som genomförts under 2014

Rapporten presenterar grundläggande fakta och den senaste statistiken om den offentliga upphandlingen i Sverige. Nytt i årets rapport är bland annat analyser av små och medelstora företags deltagande i upphandlingar samt ett avsnitt om offentliga utbetalningar som bygger på en tidigare uppdragsforskningsrapport. Rapporten är baserad på uppgifter från bland annat Visma Commerce AB, Statistiska centralbyrån och Domstolsverket.

(Rapportserie 2015:9) Publicerad 2015-10-15.

Hyrläkare i primärvården – en kartläggning av landstingens upphandlingar och kostnader

I denna rapport beskriver vi upphandlingsmarknaden för hyrläkare i Sverige.

Rapporten innehåller en kartläggning av landstingens upphandlingar och kostnader för hyrläkare. Rapporten innehåller också Konkurrensverkets kommentarer kring de problem som en del landsting har i samband med upphandling av hyrläkare.

(Rapportserie 2015:10) Publicerad 2015-10-14.

Fem år med upphandlingsskadeavgift. Vad har skett hos de myndigheter som har ålagts upphandlingsskadeavgift?

Reglerna om upphandlingsskadeavgift har funnits i fem år. Konkurrensverket har följt upp vad som skett hos de myndigheter som har ålagts att betala en upphandlingsskadeavgift. Syftet med rapporten är att ge ökad kunskap om hur Konkurrensverkets tillsyn av upphandlingsreglerna påverkar upphandlande myndigheters verksamheter.

(Rapportserie 2015:7) Publicerad 2015-08-27.

Arbets- och anställningsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal vid offentlig upphandling

Denna rapport beskriver det rättsliga utrymmet för att inkludera arbets- och anställningsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal vid upphandling av offentliga kontrakt av tjänster, byggentreprenader och byggkoncessioner som utförs i Sverige.

Rapporten belyser också hur upphandlande myndigheter praktiskt kan gå till väga för att inkludera dessa krav och villkor i sina upphandlingar.

(Rapportserie 2015:6) Publicerad 2015-06-25.

Hem för vård eller boende för unga. En kartläggning av kommunernas ramavtalsupphandlingar

I den här rapporten har vi kartlagt marknaden för hem för vård och boende (HVB) för barn och unga.

Marknaden för HVB för barn och unga, är en marknad som präglas av kommunernas inköp. I rapporten har vi undersökt kommunernas ramavtalsupphandlingar samt hur avtalsuppföljning sker. Rapporten avslutas med förslag med utgångspunkt ifrån de svårigheter som kommunerna gett uttryck för när det gäller ramavtalsupphandling och avtalsuppföljning av HVB för barn och unga samt de synpunkter som branschorganisationerna framfört.

De rekommendationer som lämnas i denna rapport bygger till stora delar på Konkurrensverkets tidigare mer generella rekommendationer.

(Rapportserie 2015:3) Publicerad 2015-05-21.

Allmännyttans upphandling av bostadsbyggande.

Anbudskonkurrens och utveckling

I den här rapporten presenterar vi en övergripande bild av de allmännyttiga bostadsföretagens upphandlingar. Vi har kartlagt anbudskonkurrensen och identifierat vilka faktorer som de upphandlande företagen värderar vid upphandlingar. Rapporten innehåller också förslag på hur anbudskonkurrensen kan förbättras. (Rapportserie 2015:2) Publicerad 2015-05-07.

Offentlig upphandling av mat. En kartläggning av Sveriges offentliga upphandling av livsmedel och måltidstjänster

I den här rapporten har vi identifierat konkurrensrelaterade problem vid offentlig upphandling av livsmedel och måltidstjänster. Rapporten behandlar offentliga inköp av mat som serveras i skola, vård och omsorg. I rapporten har vi försökt att beskriva varför problemen uppstår och förslag på åtgärder för att undvika problemen. (Rapportserie 2015:1) Publicerad 2015-04-15.

Remissyttranden på upphandlingsområdet

Överprövningsutredningen

I maj 2015 instämde Konkurrensverket i Överprövningsutredningens bedömningar om temporär direktupphandling under pågående överprövningsprocess. Konkurrensverket är dock kritiskt till utredningens betänkande som helhet och efterfrågar en probleminventering och en fördjupad analys av de konsekvenser som flera av förslagen kan komma att få. Det måste finnas en större möjlighet att direktupphandla under en pågående överprövningsprocess. Konkurrensverket bedömer att det är tillräckligt att den upphandlande myndigheten eller enheten tar hänsyn till den tid som en prövning i första instans tar.

I yttrandet efterlyste Konkurrensverket även en förlängning av tidsfristen för att ansöka om upphandlingsskadeavgift, från ett år till två år. (Dnr 221/2015).

Upphandling och villkor enligt kollektivavtal

Det är möjligt för alla upphandlande myndigheter – kommuner, landsting och stat – att ställa arbetsrättsliga villkor i samband med offentlig upphandling. Rätt utformat kan det då ställas villkor i linje med svenska kollektivavtal. Det framhöll Konkurrensverket i november i samband med att ett remissvar lämnades till regeringen på delbetänkande från utredningen ”Upphandling och villkor enligt kollektivavtal”. I remissvaret avstyrkte Konkurrensverket utredningens förslag att en leverantör ska säkerställa att samtliga led i underleverantörskedjan följer de särskilda arbetsrättsliga kontraktsvillkoren. Sådana villkor är i praktiken inte möjliga att följa upp och kan medföra att många leverantörer kan komma att avstå från att lämna in anbud. (Dnr 579/2015).

Boenden och upphandlingsregler

I november lämnade Konkurrensverket in ett yttrande över en promemoria om interimistiska beslut vid överprövning av upphandlingar. På grund av den rådande flyktingsituationen i Sverige ansåg Konkurrensverket att det var mycket angeläget att Migrationsverket och andra upphandlande myndigheter effektivt skulle genomföra nödvändiga upphandlingar för att hantera mottagandet av asylsökande, och att upphandlingslagstiftningen och dess tillämpning inte hindrade detta. Det var enligt Konkurrensverket viktigt att problemen med stoppade direktupphandlingar kunde avhjälpas utan att det behövde inväntas att en ny lagstiftning skulle hinna träda ikraft. (Dnr 681/2015).

Samverkan

Konkurrensverket strävar efter en effektiv samverkan med myndigheter och andra aktörer. Vi ska också samråda med de myndigheter som berörs av Konkurrensverkets förslag och åtgärder.

Samråd – upphandlingsområdet

Flera myndigheter, kommittéer och utredare har en samrådsskyldighet med Konkurrensverket i enlighet med instruktion, regleringsbrev och direktiv.

Här beskrivs ett urval samråd på upphandlingsområdet som har genomförts 2015.

Ett formellt samråd är samarbetet med Upphandlingsmyndigheten. I enlighet med Konkurrensverkets instruktion samverkar Konkurrensverket med Upphandlingsmyndigheten för att utveckla den offentliga upphandlingen. Det görs bland annat genom gemensam utbildning kring de nya upphandlingsdirektiven. Samarbetet har även handlat om insamling och publicering av statistikuppgifter på upphandlingsområdet.

Därutöver har Konkurrensverket bidragit med experter till:

- » ett nytt regelverk för offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster
- » ägarprövning och mångfald vid offentligt finansierade välfärdstjänster
- » ökad effektivitet i upphandlingar i samband med överprövningar.

Samverkan - upphandlingsstöd

Konkurrensverket har bistått Vinnova i deras regeringsuppdrag om innovationsledarlyft för beslutsfattare för ökad förmåga att bedriva innovationsarbete i offentlig verksamhet. (Dnr 329/2014).

I arbetet med regeringsuppdraget om upphandlingskriterier för en giftfri förskola har Konkurrensverket inhämtat synpunkter från flera myndigheter, däribland Kemikalieinspektionen. (Dnr 481/2014).

- Konkurrensverket har även bistått Ekonomistyrningsverket (ESV) i tre uppdrag:
- » uppdraget att följa upp effekterna av och främja arbetet med e-handel i staten, (Dnr 105/2015)
 - » uppdraget om deltagande i e-SENS 2015, (Dnr 223/2015)
 - » uppdraget att analysera konsekvenser av ett krav på e-fakturerings, (Dnr 69/2015).

Konkurrensverket har bistått organisationskommittén inför bildandet av Upphandlingsmyndigheten. (Dnr 873/2014).

Ovan listade uppdrag om e-handel i staten och uppdraget om deltagande i e-SENS har omfattats av verksamhetsövergången till Upphandlingsmyndigheten.

En del i det upphandlingsstödjande arbetet var också samarbetet med Energi-effektiviseringsrådet. (Dnr 558/2014).

Konkurrensverket har under året även samrått med Utredningen för ett stärkt civilsamhälle (U 2014:04) bland annat avseende statistikfrågor.

Rådet för upphandlingsfrågor

Rådet för upphandlingsfrågor har varit ett värdefullt stöd för Konkurrensverkets arbete. Rådet är ett forum för erfarenhetsutbyte om såväl allmänna upphandlingsfrågor som behovet av åtgärder för att stödja utvecklingen av en effektiv offentlig upphandling. Rådets medlemmar utses av Konkurrensverket.

Medlemmar i rådet för upphandlingsfrågor (till 30 juni 2015)

Dan Sjöblom, generaldirektör, rådets ordförande, Konkurrensverket

Mats Bergman, professor i nationalekonomi, Södertörns högskola

Fredrik Rogö, upphandlingsjurist, Upphandlingsbolaget i Göteborgs stad

Nina Widmark, analytiker, Vinnova

Ulrica Dyrke, sakkunnig, Företagarna

Ted Stalte, upphandlingsstrateg, Stockholms stad

Johanna Falk, upphandlingschef, Atea AB

Charlotta Lindmark, chefsjurist, Trafikverket

Karin Peedu, upphandlingschef, SLL Upphandling

Andrea Sundstrand, doktor i offentlig rätt, Stockholms universitet

Upphandlingsstöd

Inledning

Det nationella upphandlingsstödet samlades hos Konkurrensverket under år 2014, som en konsekvens av Upphandlingsstödsutredningen (SOU 2012:32) och Upphandlingsutredningen (SOU 2011:73). Ansvaret för innovationsupphandlingar inordnades den 1 januari, upphandlingsstödet vid Kammarkollegiet överfördes den 1 mars och Miljöstyrningsrådets upphandlingsstödjande del övertogs den 1 juli 2014.

I samband med att den nya regeringen tillträdde efter valet 2014, beslutades det att en ny myndighet skulle inrättas, Upphandlingsmyndigheten, med ansvar för det nationella upphandlingsstödet. De upphandlingsstödjande uppgifterna överfördes från Konkurrensverket till Upphandlingsmyndigheten den 1 september 2015.

Under 2015 har Konkurrensverket haft ett brett uppdrag att arbeta med upphandlingsstöd och ett antal prioriterade områden identifierades. Det gällde till exempel sociala hänsyn, miljökrav och innovationsfrågor, men även andra aspekter kring upphandling som hur man får till stånd ett strategiskt förhållningssätt till upphandlingen bland upphandlande myndigheter och hur man motverkar korruption och jäv.

Nedan presenterar vi ett urval av de större arbeten som har genomförts. Utöver dessa har arbete lagts ner på att skapa grundläggande material inom främst det juridiska området, men även vad gäller metoder för upphandling.

Upphandlingens strategiska betydelse

Offentlig upphandling kan fungera som ett strategiskt verktyg för att nå samhällsmål och andra viktiga värden i upphandlande myndighets verksamhet. Konkurrensverket har påbörjat ett projekt som syftar till att klargöra vad strategiskt inköp är, strategiska inköps betydelse och hur sådana kan

användas för att uppnå samhälleliga mål. Målgruppen är politiker och tjänstemän i ledande positioner i kommuner och lands-ting. Vi har även arbetat med att visa på upphandlingens potential i miljöhänseende och hur upphandlingen kan användas för att utveckla ett socialt hållbart samhälle samt bidra till innovationer i offentlig sektor. Andra samhälleliga mål som vi arbetat för att ge stöd kring, är att öka andelen av små och medelstora företag som deltar i offentlig upphandling. Arbetet fortsätter på Upphandlingsmyndigheten. (Dnr 59/2015).

Upphandlingsstöd för ökad kvalitet och effektivitet

Stöd för städupphandlingar

Många anser att städupphandlingar är svåra att genomföra. Tilldelningsgrunden är ofta lägsta pris och det råder stark prispress på marknaden som kan leda till fusk. Konkurrensverket har därför tagit fram ett stödmaterial. I april publicerades vägledningen för upphandling av städtjänster. (Dnr 658/2013).

Direktupphandling

Frågor kring direktupphandling är vanligt förekommande. En vägledning med hjälpregler för beräkning av kontraktsvärdet vid direktupphandlingar av samma slag, publicerades i juli 2015. (Dnr 729/2014).

Kompetenshöjande insatser på livsmedelsområdet

På livsmedelsområdet har Konkurrensverket avslutat ett regeringsuppdrag för kompetenshöjande insatser på livsmedelsområdet. Målet var att förenkla verifiering och uppföljning vid offentlig livsmedelsupphandling både för upphandlande myndigheter och leverantörer. Den förenklade uppföljningen är nu möjlig att göra med hjälp av den nationella livsmedelsdatabasen Dabas. (Dnr 461/2014).

Inköpsmognad

En pilotstudie har påbörjats för att titta på en modell för att "mäta" en organisations inköpsmognad. Arbetet är grundläggande för många av de kommande projekten eftersom det kan leda till en bättre träffsäkerhet vad gäller att veta vilka organisationer som är mottagliga för olika stödinsatser. Pilotstudien var ett samarbete mellan Konkurrensverket, Svenskt Näringsliv och Sveriges Inköps- och Logistikförbund. Från september 2015 fortsatte arbetet på Upphandlingsmyndigheten. (Dnr 855/2014).

Kompetenshöjande insatser för vård och omsorg

Konkurrensverket har arbetat med ett regeringsuppdrag i syfte att förstärka upphandlingskompetensen hos de myndigheter som upphandlar verksamhet som berör äldre och personer med funktionsnedsättning. Uppdraget rapporterades till Regeringskansliet i augusti. (Dnr 42/2015).

Valfrihetswebben

Konkurrensverket har till och med augusti haft i uppdrag att driva den nationella databasen för annonsering av valfrihetssystem inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten och andra områden där lagen om valfrihetssystem tillämpas. (Dnr 96/2015).

Smartare inköp genom tidig dialog

Under 2015 genomförde Konkurrensverket ett projekt tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting och Teknikföretagen i syfte att ge myndigheter och leverantörer stöd i dialogen inför kommande upphandlingar. Från september övergick arbetet med projektet till Upphandlingsmyndigheten. (Dnr 780/2014).

Livscykelkostnader och totalkostnader

Ett arbete har utförts som innebar att ta fram vägledande material kring hur livscykelkostnader (LCC) kan användas i olika delar av inköpsprocessen. Utöver LCC-aspekterna har vi även fokuserat på att ta fram ett vägledande material om totalkostnadsanalys. Från september övergick arbetet till Upphandlingsmyndigheten. (Dnr 60/2015).

Elektronisk upphandling och standardisering

Konkurrensverket har tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting och Ekonomistyrningsverket arbetat för att främja förutsättningarna för e-inköp. Arbetet har inriktats på framtagande och rekommendationer av öppna standarder för elektronisk affärskommunikation under begreppet Single Face To Industry. (Dnr 225/2015).

Genomgående elektronisk inköpsprocess

Konkurrensverket har från regeringen haft i uppdrag att ta fram ett underlag till handlingsplan för en genomgående elektronisk upphandlingsprocess. Uppdraget fördes över till Upphandlingsmyndigheten den 1 september och redovisades till Regeringskansliet den 18 december 2015. På Konkurrensverket genomfördes bland annat en enkätundersökning avseende leverantörernas beredskap som besvarades av 37 branschorganisationer. (Dnr 580/2014).

Miljöhänsyn

Kriteriedatabas

I samband med att Miljöstyrningsrådets upphandlingsstödjande verksamhet överfördes till Konkurrensverket överfördes även ansvaret att förvalta och utveckla den nationella databasen för hållbarhetskriterier. Databasen innehåller mer än 700 unika krav inom produktområden som är viktiga för den offentliga sektorns upphandlingar. Dessa områden har tagits fram med hjälp av en prioriteringsmodell utifrån miljö- och samhällsnytta. Under 2015 har modellen utvecklats för att bättre lämpa sig för sitt syfte. (Dnr 144/2015).

Giftfri förskola

Som en del i arbetet med att skapa en giftfri vardag för barn har Konkurrensverket, på uppdrag av regeringen, tagit fram ett samlat kravpaket som ska hjälpa kommuner att ställa krav för minskad förekomst av miljö- och hälsofarliga kemikalier när de gör upphandlingar till förskolan. Uppdraget redovisades till regeringen den 4 maj 2015. (Dnr 481/2014).

Energikrav i offentlig upphandling

Konkurrensverket har fått medel för stöd och metodutveckling gällande energikrav i offentlig upphandling. Syftet var att ta fram nya energikrav där det är mest aktuellt samt utveckla andra former av stöd, som gynnar användning av energikrav i offentlig upphandling. Konkurrensverket har bland annat tagit fram ett krav som ska underlätta för offentliga fastighetsförvaltare att upphandla energieffektiv belysning. (Dnr 57/2015).

Sociala hänsyn

Arbets- och anställningsvillkor

i nivå med svenska kollektivavtal vid offentlig upphandling

Konkurrensverket har publicerat en rapport som beskriver det rättsliga utrymmet för att inkludera arbets- och anställningsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal vid upphandling av offentliga kontrakt av tjänster, byggtreprenader och byggkoncessioner som utförs i Sverige. Rapporten belyser också hur upphandlande myndigheter praktiskt kan gå till väga för att inkludera dessa krav och villkor i sina upphandlingar. (Rapportserie 2015:6) Publicerad 2015-06-25.

Sociala hänsyn och sysselsättning

Under 2015 har Konkurrensverket initierat ett projekt som syftar till att ekonomiskt och juridiskt analysera de initiativ som hittills tagits bland kommuner att använda sociala sysselsättningshänsyn i samband med offentlig upphandling. Efter kartläggning och analys är projektet tänkt att resultera i en checklista för kommuner. Från september övergick projektet till Upphandlingsmyndigheten. (Dnr 293/2015).

Uppföljningsportalen

Uppföljningsportalen har använts av Sveriges landsting och regioner vid uppföljning av deras gemensamma uppförandekod och sociala krav i leverantörskedjan. Verktuget behövde dock utvecklas och har tillsvidare stängts ned. Konkurrensverket har initierat ett projekt som syftar till att ta fram en förstudie för hur Uppföljningsportalen kan förbättras och utvecklas. Upphandlingsmyndigheten tog över arbetet från september. (Dnr 640/2014).

Små och medelstora företags deltagande i offentlig upphandling

Konkurrensverket har genomfört en förstudie som rapporterar små och medelstora företags syn på offentlig upphandling men även statistik från Vismas databas kring utförda upphandlingar. Från den senare finns indikationer att små och medelstora företag inte särbehandlas i själva kontraktstilldelningen. Därav är det viktigt framöver att närmare undersöka varför så många av dessa företag väljer att inte delta i offentliga upphandlingar. Arbetet har från september fortsatt på Upphandlingsmyndigheten. (Dnr 761/2014).

Innovationsupphandling

Samverkan med Vinnova

Konkurrensverket har under 2015 tillsammans med Vinnova haft en överenskommelse om samverkan inom innovationsupphandling. Samarbetet syftade till att uppmuntra innovationsfrämjande upphandling; koncentrera, förbättra och förstärka stöd, information och vägledning samt att ge metod- och kompetensstöd inom innovationsupphandlingsområdet. (Dnr 329/2014).

Stöd i innovationsupphandlingar

Konkurrensverket har arbetat för att underlätta för fler att genomföra innovationsupphandlingar. Ett projekt har påbörjats med syftet att ge konkret och aktivt stöd till utvalda myndigheter i specifika innovationsupphandlingar samt sprida erfarenheter och lärdomar från arbetet. Från september övergick det fortsatta arbetet till Upphandlingsmyndigheten. (Dnr 92/2015).

Innovation och ekonomiska aspekter

Ett arbete har initierats med syftet att ekonomiskt undersöka lämpliga stödjande funktioner för att frigöra innovationspotentialen hos offentlig upphandling. Särskilt fokus har legat på samhällsekonomiska effekter, utvärdering samt riskhantering vid innovationsupphandling. Arbetet fortsatte på Upphandlingsmyndigheten från september. (Dnr 292/2015).

Kommunikation och kunskap

En fortsatt satsning på kommunikation i olika kanaler har under året bidragit till arbetet med att förebygga överträdelser och till att sprida kunskap om lagstiftningen och om Konkurrensverkets ställningstaganden.

Läs mer om vårt kommunikationsarbete på följande sidor.

Kommunikation och kunskap

Kommunikation

Det förebyggande arbetet med information om våra beslut och om lagstiftningen har en avgörande betydelse för vår verksamhet. Kommunikation och information ökar förtroendet för Konkurrensverket, visar på nyttan med vårt arbete och ökar förståelsen för regelverken hos våra målgrupper. Det blir lättare för företag och upphandlare att göra rätt från början.

En fortsatt satsning på kommunikation i olika kanaler har under året bidragit till arbetet med att förebygga överträdelser och till att sprida kunskap om lagstiftningen och om Konkurrensverkets ställningstaganden.

Ny kommunikationspolicy

Konkurrensverket antog en ny kommunikationspolicy den 1 september 2015. Öppenhet i både med- och motgång är grundregeln. Kommunikationen ska vara begriplig, saklig, lättillgänglig, snabb, kanal- och målgruppsanpassad samt reflektera våra värdeord: respektfulla, engagerade, kompetenta och tydliga. All kommunikation följer en enhetlig grafisk profil.

Satsning på digital kommunikation

Vi kommunicerar i flera olika kanaler: via vår webbplats, digitala nyhetsbrev, genom att medverka i traditionell media, genom sociala medier, i personliga möten, på branschforum, och på flera andra arenor i Sverige och internationellt.

Navet i all kommunikation är de digitala kanalerna och främst bland dem är webbplatsen konkurrensverket.se. Den nya, fullt responsiva webbplatsen, lanserades kring årsskiftet 2014/15 och har blivit uppskattad av målgrupperna under året.

Webbplatsen är anpassad för den snabba mobila utvecklingen. På den nya webbplatsen samlades all information om både tillsyn och stöd i konkurrens- och upphandlingsfrågor. Den 1 september fördes det webbplatsinnehåll som berörde upphandlingsstöd över till den nybildade Upphandlingsmyndigheten.

Antalet sidvisningar uppgick till 1 077 000 under 2015 – en ökning med nästan 20 procent. Statistiken visar att sidorna med information kring direktupphandlingar är mycket populära. Arbetet för att förbättra användarupplevelsen på webbplatsen har utvecklats, bland annat genom en utökad satsning på webbanalys och sökmotoroptimering.

Intranätet Kompassen – vår digitala arbetsplats

Den interna kommunikationen har varit och är en förutsättning för en väl fungerande och effektiv organisation. Den 1 juli 2015 lanserade Konkurrensverket en ny digital plattform för internkommunikation.

Konkurrensverkets utvecklade intranät ”Kompassen” har bidragit till att effektivisera och förenkla det interna arbetet. Utvecklingsprocessen har också fört med sig ett ökat samarbete, kunskapsutbyte och större inblick i verksamheten till nytta för medarbetarna. I förlängningen gagnar det våra intressenter.

Elektroniskt nyhetsbrev: Upphandling och konkurrens

Konkurrensverket har under året publicerat ett samlat nyhetsbrev om både upphandlings- och konkurrensfrågor. Fram till och med augusti belyste nyhetsbrevet både stöd- och tillsynsaspekter, efter att Upp-

handlingsmyndigheten bildades den 1 september har tillsynsaspekterna legat i fokus. Nyhetsbrevet publiceras varannan vecka och ger kontinuerligt nära 3000 prenumeranter aktuell information. Att nyhetsbrevet är uppskattade av läsarna visas bland annat genom att de har en hög öppningsgrad.

Sociala medier

Konkurrensverkets närvaro i sociala medier kompletterar den information och de kommunikationsmöjligheter som finns via webbplatsen. Vi har bland annat använt Twitter som verktyg i den externa kommunikationen. Twitter har varit ett komplement för att kommunicera nyheter, anföranden och lediga tjänster samt för att skapa uppmärksamhet och leda trafik till Konkurrensverkets webbplats och övriga kommunikationskanaler. Konkurrensverket arbetar också för att synas mer i kanaler som LinkedIn och genom utrymme på Facebook.

Rörlig bild

Under 2015 har Konkurrensverket ökat satsningen på kommunikation inom rörlig bild som blir ett allt viktigare sätt att sprida samhällsinformation. Vid sidan om webbsända seminarier med ökad möjlighet till snabb interaktion med tittarna har vi även laddat upp videofilmer och klipp från egna arrangemang på webbplatsen och gjort materialet tillgängligt via Youtube.

Under sommaren 2015 lanserade Konkurrensverket också tre nya informationsfilmer med teman kring upphandling och risken för korruption. Satsningen på rörlig bild kommer att utvecklas under 2016.

Interaktiva vägledningar

Interaktiva digitala vägledningar är ett snabbt sätt att hjälpa våra målgrupper i olika frågor. Vägledningarna underlättar för användarna och bidrar till ökad förståelse för regelverken. Inom ramen för tillsynsverksamheten har Konkurrensverket under 2015 bland annat lanserat en digital vägledning om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

Vi har också uppdaterat Kör på Grönt, vår populära vägledning för samarbete i branschorganisationer och en webbutbildning för en giftfri förskola som överfördes till Upphandlingsmyndigheten den 1 september. Under 2016 kommer dessutom digitala vägledningar kring direktupphandlingar och om vertikala avtal att lanseras.

Webbaserad kundtjänst

Konkurrensverket hanterar en mängd olika frågeställningar kring konkurrens- och upphandlingslagstiftningen, främst via vår tipsfunktion. För att underlätta för målgrupperna att snabbt hitta rätt svar på sina frågor har Konkurrensverket under året inlett arbetet med att utveckla en webbaserad kundtjänst i form av ett digitalt forum. Tjänsten ska utvärderas.

Poddsändning

Den snabba digitala utvecklingen gör att poddradio har blivit ett allt mer populärt sätt att sprida information på och poddradio växer i många målgrupper. Som ett led i att utveckla och fördjupa den digitala kommunikationen lanserade Konkurrensverket i slutet av 2015 poddcasten Konkurrenten, en podd om konkurrens- och upphandlingsfrågor.

Informationsmöten och seminarier

Under året har medarbetare deltagit i en rad seminarier, kurser och möten med upphandlare och leverantörer på olika platser i landet. Syftet har varit att informera om lagstiftningen och vårt tillsyns- och stöduppdrag.

Almedalsveckan

Konkurrensverket arrangerade sex stycken seminarier i Almedalen tisdagen den 30 juni 2015. Det övergripande temat var "För den goda affären". Vi talade om både upphandling och konkurrens med experter från Konkurrensverket och externa talare.

Seminarierna var välbesökta och direkt sändes även via webbplatsen konkurrensverket.se. Totalt tog 1 200 personer del av innehållet (på plats eller via våra webbsändningar).

Paneldiskussionerna hade följande rubriker:

- » Så får vi fler att bygga mer
- » Strategisk upphandling kan bidra till ökad välfärd
- » Många myter om offentlig upphandling
- » Köpta kontrakt – så upptäcker du korrupktion i offentlig upphandling
- » Köpa giftfri miljö för barnen
- » Schysta affärer och riktiga upphandlingar.

Vid sidan av dessa egna arrangemang, deltog personal från Konkurrensverket som talare och i paneldebatter vid ytterligare 14 andra arrangemang.

I Almedalen hade vi också premiär för tre nya informationsfilmer:

- » Vad är offentlig upphandling?
- » Offentlig upphandling – för dig som leverantör.
- » Korrupktion i offentlig upphandling.

Debattartiklar och anföranden

Konkurrensverket har aktivt deltagit i den offentliga debatten på upphandlings- och konkurrensområdet. Medarbetare har hållit anföranden för såväl beslutsfattare som inköpare i stat, kommun och landsting. På webbplatsen finns debattartiklar och anföranden publicerade.

Informationsbroschyrer

Vi har också tagit fram informationsbroschyrerna "Konkurrera på rätt sätt – så fungerar konkurrenslagen", "Ärlighet ska löna sig – så upptäcker och förebygger du anbudskarteller" och "Alla vinner på bättre konkurrens". Inom ramen för projektet *Smartare inköp genom tidig dialog* har Konkurrensverket tillsammans med Teknikföretagen och Sveriges Kommuner och Landsting även publicerat foldern "Vilka är fördelarna med tidig dialog?".

Konkurrensverket i media

Konkurrensverket arbetar proaktivt och öppet i mediefrågor. Många av våra ärenden har väckt stor uppmärksamhet under året. Bland de mest omskrivna finns målet mot Swedbank, där Konkurrensverket ingrep mot en koncentration på fastighetsmäklarmarknaden och stämningen av Nasdaq OMX för missbruk av dominerande ställning.

Även våra rapporter om hyrläkare och vår syn på konkurrensproblemen med förslagen till amorderingskrav har väckt stort intresse.

Totalt omnämndes Konkurrensverket i cirka 6 000 artiklar under året – 16 om dagen.

Kommunikation i samverkan

Konkurrensverket deltar i ett nätverk av myndigheter och branschorganisationer som samarbetar mot osund konkurrens inom offentlig upphandling bland annat tillsammans med Skattemyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten och Riksenheten mot korruption. Inom ramen för nätverket har debattartiklar publicerats och medarbetare från Konkurrensverket har deltagit i flera konferenser och seminarier.

Kunskap

Enligt regleringsbrevet för 2015 ska Konkurrensverket redovisa och kommentera intressenternas uppfattning av myndighetens lagtillämpning, däribland konkurrens-

lagen och lagen om offentlig upphandling. Undersökningen belyser också kunskap om regelverken och vilket förtroende myndigheten erhåller. Konkurrensverket har nu genomfört intressentundersökningen för 23:e året i rad. Det är nionde gången som frågor om offentlig upphandling ingår.

De intressenter som tillfrågats är: större företag (200 anställda eller fler), små och medelstora företag (färre än 200 anställda), branschorganisationer, kommuner och landsting, affärsjurister, ekonomijournalister samt gruppen myndigheter och verk. Resultaten används vid prioritering av informationsinsatser och andra aktiviteter under det kommande året. Undersökningen har genomförts av SKOP och omfattar totalt cirka 1 000 personer.

Intressenternas syn på lagtillämpningen och Konkurrensverket

Förtroende

Vid en sammanvägning av de olika intressentgrupperna svarar en majoritet, 67 procent, att de har ett stort eller mycket stort förtroende för Konkurrensverket, vilket är en ökning med en procent. Andelen med stort förtroende är högst bland myndigheter och verk och lägst bland små företag.

Attityd

En majoritet av de tillfrågade, 58 procent, har en positiv inställning till konkurrenslagen. Mest positiva är branschorganisationerna, mest negativa de mindre företagen.

Målgrupperna är betydligt mer kritiska till upphandlingslagstiftningen. Att 36 procent är positiva till lagstiftningen är dock en ökning jämfört med 2014 (27 procent) och innebär också att fler i år är positivt inställda än negativt.

När det gäller intressenternas syn på Konkurrensverkets kommunikation av hur myndigheten prioriterar bland sina ärenden uppger 70 procent att de tycker att det är bra.

Effekter

Samtliga intressentgrupper är fortsatt mycket positiva till konkurrens. 97 procent anser att konkurrens är något bra.

Nästan alla, 95 procent, tror att det förekommer att aktörer medvetet bryter mot konkurrenslagen. Två av fem anser att medvetna brott förekommer ofta.

En majoritet, 55 procent, anser att Konkurrensverket aktivt motverkar allvarliga överträdelser av konkurrenslagstiftningen. Det är en minskning jämfört med tidigare år.

Nästan alla, 97 procent, tror att det förekommer att aktörer medvetet bryter mot upphandlingsreglerna. Hälften tror att medvetna brott förekommer mycket ofta.

Kännedom

Intressenternas kunskap om tillsynsverk-samheten ökar och den allmänna kännedomen om konkurrens- och upphandlingslagstiftningen är fortsatt hög.

Tre av fyra (73 procent) svarar att de känner till att Konkurrensverket ansvarar för tillämpningen av konkurrenslagen. Det är en stor ökning från förra året då 61 procent kände till det. Nästan alla, 90 procent, svarar att de känner till konkurrenslagen.

Även kännedomen om upphandlingslagstiftningen är fortsatt hög. 90 procent svarar att de känner till den. På upphandlingssidan är det också nu 53 procent som känner till att Konkurrensverket ansvarar för lagtillämpningen, en klar uppgång jämfört med 2014 (33 procent).

Bara en av tre (37 procent) känner till lagen om valfrihetssystem och jämfört med förra året är det färre (44 procent) som är positiva till lagen. Kommuner och landsting har bäst kännedom, företagen sämst.

Kunskap

Kunskapen om konkurrenslagens huvudområden är fortsatt goda med ett undantag. Av de svarande uppger 92 procent att de känner till att det finns förbud mot konkurrensbegränsande samarbeten. 91 procent vet att företagskoncentrationer kan stoppas och 88 procent känner till att det finns förbud mot missbruk av dominerande ställning. 83 procent känner till att överträdelser mot lagen kan leda till kraftiga böter.

En majoritet, 67 procent, känner till att offentliga aktörer i vissa fall kan förbjudas att agera på en marknad. Däremot tror bara knappt hälften (49 procent) av de tillfrågade att företag kan slippa konkurrensskadeavgift om de medverkar till att avslöja en olaglig kartell.

Inom upphandlingslagstiftningen känner nästan alla, 91 procent, till att otillåtna

direktupphandlingar kan leda till böter. Ännu fler, 93 procent, känner till att kontrakt via otillåtna direktupphandlingar kan ogiltigförklaras.

Bedömningen av Konkurrensverkets ärendehantering

Bland de som har haft kontakt med oss i konkurrens- och upphandlingsärenden fortsätter andelen som ger ett positivt helhetsomdöme för hur Konkurrensverket hanterat det aktuella ärendet att vara hög – även i år låg andelen på 66 procent. Andelen som är missnöjda har minskat något. Sammantaget ligger helhetsomdömet för 2015 betydligt högre än för några år sedan.

Mest nöjda är de med tillgängligheten och bemötandet. 70 procent ger Konkurrens-

verket höga betyg när det gäller möjligheten att snabbt och enkelt komma i kontakt.

Ännu fler, 77 procent ger höga betyg för bemötandet.

Konkurrensverket kan fortfarande bli bättre på att ge rätt information kring hanteringen av enskilda ärenden. Där är de tillfrågade mindre nöjda än tidigare. Det finns en skillnad beroende på om man har haft kontakt med myndigheten i ett konkurrens- eller ett upphandlingsärende. De som haft ett upphandlingsärende är mer nöjda än de som haft ett konkurrensärende.

Sex av tio har angett att det är troligt att de kontaktar Konkurrensverket igen om de skulle stöta på en misstänkt överträdelse av konkurrens- eller upphandlingsregelverket.

Intressenternas bedömning av ärendehantering, förtroende för Konkurrensverket och kunskap om lagen, procent

Konkurrens- och upphandlingsärenden	2015		2014		2013	
	Pos	Neg	Pos	Neg	Pos	Neg
Snabbt och enkelt komma i kontakt med Bemötande	70	9	70	11	61	11
Personalens kompetens och kunnande	66	9	66	9	56	11
Förståelse för ditt ärende	63	11	62	16	46	25
Information om vad som skulle hända med ärendet	37	13	46	18	40	19
Snabbt/enkelt besked om vad som hänt	35	12	49	17	40	21
Besked/beslut var begripligt och välmotiverat	43	12	52	16	33	19
Helhetsomdöme om hur ärendet hanterats	65	14	66	15	49	24
Skulle du kontakta Konkurrensverket igen?	61	22	72	14	62	18

Förtroende för Konkurrensverket

	2015	2014	2013
Andel som har stort eller mycket stort förtroende för Konkurrensverket	67	66	62

Kunskap om lagen

	2015	2014
Andelen som är positiva eller mycket positiva till konkurrenslagen	58	57
Andelen som är positiva eller mycket positiva till upphandlingslagstiftningen	36	27
Andelen som känner till att Konkurrensverket ansvarar för tillämpningen av konkurrenslagen	73	61
Andelen som känner till att Konkurrensverket ansvarar för tillsynen av upphandlingslagarna	53	33

Forskning

Konkurrensverkets viktigaste uppgift på forskningsområdet är att stödja projekt. Forskningen ska resultera i ökad kunskap hos Konkurrensverkets medarbetare och intressenter.

Läs mer om vårt forskningsarbete på följande sidor.

Forskning

Konkurrensverket har i uppdrag att bedriva forskningsverksamhet med anknytning till myndighetens verksamhetsområden. Anslaget för 2015 var på 13,6 miljoner kronor. Det ska bidra till forskning på både konkurrens- och upphandlingsområdet. Forskningsanslaget är uppdelat i bidragsfinansiering till forskare på högskolor och universitet samt egeninitierade uppdrag till forskare. Forskningen ska resultera i ökad kunskap hos Konkurrensverkets medarbetare och intressenter.

I första hand finansierar vi forskning inom juridik och ekonomi. Vi arrangerar också konferenser, seminarier och workshops där vi informerar om forskningen och dess resultat. Varje år utlyser Konkurrensverket dessutom en uppsatstävling för studenter.

Projekt som har fått stöd 2015

Konkurrensverkets viktigaste uppgift på forskningsområdet är att stödja forskningsprojekt. Under året fick vi in 55 ansökningar om bidrag till forskning inom konkurrens- respektive upphandlingsområdet.

Konkurrensverket beviljade pengar till sex stycken nya projekt inom konkurrensforskning och fyra inom upphandlingsforskning på sammanlagt närmare 5,1 miljoner kronor för 2015. Konkurrensverket betalade också ut drygt 6,8 miljoner kronor till åtta pågående projekt.

Konkurrensforskning

Här nedan redovisas de nya forskningsprojekten inom konkurrensrelaterade frågor.

- » Frank Verboven – “Evaluating the Reform of Swedish Pharmacy Retailing: Effects on Prices and Product Availability of Non-Prescription Drugs”

- » Friðrik Már Baldursson – “Nordic Conference on Industrial Organization (NORIO 2016)”
- » Jerker Holm – “Konkurrenseffekter på marknaden för fordonsbesiktning”
- » Thomas Tangerås – “Elområden, prisbildning och konkurrens”
- » Chloé Le Coq – “Collusion vs. Mergers: Evidence from the Swedish Market”
- » Lars Henriksson – “Nordiska konkurrensnätverkets forskarkonferens i Stockholm hösten 2016”.

Forskning om offentlig upphandling

Här nedan redovisas de nya forskningsprojekten inom upphandlingsrelaterade frågor.

- » David Granlund – “Korta och långsiktiga prisseffekter av fler företag vid upprepade auktioner”
- » Sofia Lundberg – “Ekologisk livsmedelskonsumtion i offentlig och privat sektor: Ger politiken önskat eko?”
- » Xavier Groussot – “Social and Green Clauses in EU Public Procurement Law”
- » Grith Skovgaard Ølykke – “Abnormally low tenders: pricing strategies and efficient assessment by contracting authorities and courts/the complaints board”.

Uppdragsforskning

Konkurrensverket lägger ut forskningsuppdrag, så kallad uppdragsforskning, där vi ser ett direkt behov av att undersöka eller belysa specifika frågor inom konkurrens- och upphandlingsområdet. Resultatet redovisas i en särskild rapportserie för uppdragsforskning. Till varje uppdrag knyter vi en referensgrupp som har till syfte att kvalitetssäkra studien.

Referensgrupperna består av personer med särskild kompetens inom det aktuella ämnesområdet. Vår ambition är att rapporterna ska vila på en gedigen akademisk grund och vara skrivna så att även en som inte är specialist kan ta till sig innehållet.

För 2015 anslogs totalt 2,6 miljoner kronor till uppdragsforskning inom konkurrens- och upphandlingsområdet.

Uppdragsforskningsrapporter om konkurrens

Under 2015 har Konkurrensverket publicerat följande uppdragsforskningsrapporter:

- » Karl Lundvall – ”Kundörlighet på fondmarknaden. Kundens rörelsemönster och drivkrafter för fondhandlande”
- » Johan Lindholm – ”Kommersiell exploatering av idrottslig verksamhet ur ett konkurrensrättsligt perspektiv”.

Uppdragsforskningsrapporter om offentlig upphandling

Under 2015 har Konkurrensverket publicerat följande uppdragsforskningsrapporter:

- » Lars-Johan Åge – ”Affärsbaxning – ett ramverk för den goda affären”
- » Karl-Markus Modén – ”Den offentliga marknaden i Sverige. En empirisk analys av den offentliga sektorns samlade inköp”
- » Giancarlo Spagnolo – ”Public Procurement Thresholds and Data in Sweden”
- » Andrea Sundstrand – ”Kollektivavtal och kollektivavtalsvillkor i offentlig upphandling”
- » Staffan Hultén – ”Kontrakt och konkurrens i den regionala kollektiva busstrafiken”
- » Anne Engström, Åsa Wallström & Esmail Salehi-Sangari – ”Elektronisk upphandling – En analys av fördelar, nyttor, utmaningar och hinder”.

Konferenser, Pros and Cons och workshops

För att sprida och fördjupa kunskaperna om aktuella konkurrensfrågor genomför Konkurrensverket varje år ett internationellt forskningsseminarium vid namn ”The Pros and Cons”. Sedan det första seminariet 2002 har forskare och experter diskuterat för- och nackdelar med intressanta frågeställningar inom konkurrensrätten. Temat för årets seminarium, som arrangerades den 13 november, var ”The Pros and Cons of Leniency and Criminalization”. Vid konferensen deltog cirka 80 forskare, akademiker, advokater samt företrädare för konkurrensmyndigheter.

Den 12 november arrangerade Konkurrensverkets råd för forskningsfrågor the Swedish Workshop in Competition Research (SWCR). SWCR anordnas årligen i anslutning till konferensen Pros and Cons och fokuserar på konkurrensrättsliga och upphandlingsrelaterade frågor.

Working Paper

I serien Working Paper presenterar Konkurrensverket pågående forskning med anknytning till det konkurrenspolitiska området. Texterna publiceras på engelska och syftar till att sprida forskning och metodarbete av intresse för myndigheter, forskare och andra intressenter, i Sverige och internationellt. Under 2015 har Konkurrensverket publicerat följande:

- » Apostolos Baltzopoulos m.fl. – ”UPP Analysis in Five Recent Merger Cases”
- » Christian Bergqvist and John Townsend – ”Enforcing Margin Squeeze Ex Post Across Converging Telecommunications Markets”
- » Ozlem Bedre-Defolie and Linda Gratz – ”Economics of Payment Cards”.

FORSKNING

Bilder	5,2	4,5
Uppdater	2,7	
Uppsats	0,5	
Konf	0,3	

Uppsatsstävling

För att öka intresset för konkurrens- och upphandlingsfrågor bland studenter, anordnar Konkurrensverket årligen en uppsatsstävling. Tävlningen är öppen för alla ämnen med relevans för Konkurrensverkets verksamhet. År 2015 konkurrerade 37 bidrag varav fem prisbelönades och uppsatsförfattarna fick dela på 100 000 kronor. Fyra av de vinnande uppsatserna handlade om offentlig upphandling och en om konkurrens.

Rådet för forskningsfrågor

Konkurrensverket har ett forskningsråd knutet till sig. Rådet för forskningsfrågor består i huvudsak av externa akademiska forskare inom nationalekonomi, juridik och företagsekonomi.

Rådet har till uppgift att stimulera forskningen på konkurrens- och upphandlingsområdet och att tillföra Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten resultat från utvecklingen främst inom de ekonomiska och juridiska vetenskaperna, som kan ha betydelse för verksamheten. Rådets ledamöter utses av Konkurrensverket efter samråd med Upphandlingsmyndigheten och har en mandatperiod på två år. Under året har rådet för forskningsfrågor sammanträtt tre gånger. På agendan stod bland annat aktuella forskningsfrågor, forskningsanslag, bidragsansökningar, förslag till uppdragsforskning och uppsatsstävlingen.

Ledamöter i rådet för forskningsfrågor 2015

Dan Sjöblom, generaldirektör, rådets ordförande, Konkurrensverket

Carl Dalhammar, universitetslektor i industriell miljöekonomi vid Lunds universitet

Lars Henriksson, professor i juridik vid Handelshögskolan i Stockholm

Tobias Indén, docent i juridik vid Umeå universitet

Henrik Jordahl, docent i nationalekonomi vid Institutet för Näringslivsforskning (från 15 oktober)

Sofia Lundberg, docent i nationalekonomi vid Umeå universitet

Annik Magerholm Fet, professor i miljöstyrning, systemteknik och livscykelanalyser vid Norges Tekniska och Naturvetenskapliga universitet i Trondheim

Peter Møllgaard, professor i nationalekonomi vid Copenhagen Business School (till 30 juni)

Kristina Nyström, docent i nationalekonomi vid Kungliga Tekniska högskolan

Katarina Olsson, professor i juridik vid Lunds universitet

Grith Skovgaard Ølykke, docent i juridik vid Copenhagen Business School (från 15 oktober)

Magnus Söderberg, docent i företagsekonomi vid Göteborgs universitet

Joakim Wallenklint, forskningssamordnare och rådets sekreterare, Konkurrensverket

Internationellt arbete

Konkurrensverket har till uppgift att bidra till den internationella utvecklingen inom konkurrens- och upphandlingsområdet.

Vi samverkar internationellt med motsvarande myndigheter, nätverk och internationella organisationer.

Läs mer om vårt internationella arbete på följande sidor.

Internationellt arbete

Samarbeten inom EU

Inom ramen för European Competition Network (ECN) har Konkurrensverket ett nära samarbete med Europeiska kommissionen och medlemsstaternas konkurrensmyndigheter vid tillämpningen av artiklarna 101 och 102 (konkurrensbegränsande samarbete respektive missbruk av dominerande ställning) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF).

Under 2015 anmälde kommissionen och medlemsstaternas konkurrensmyndigheter 111 nya ärenden i nätverket. Utöver det får Konkurrensverket löpande information om klagomål och nya ärenden hos kommissionen samt de viktigaste handlingarna i dessa ärenden. År 2015 fick Konkurrensverket information om 22 nya ärenden.

Innan Europeiska kommissionen meddelar beslut i ett ärende ges parterna möjlighet att framföra muntliga synpunkter på utkastet till beslutet genom ett så kallat muntligt förfarande. Medlemsstaternas konkurrensmyndigheter konsulteras om kommissionens beslut vid möten i den rådgivande kommittén. Konkurrensverket har deltagit vid sju sådana tillfällen under året. Sedan september är det möjligt för de nationella konkurrensmyndigheterna att delta virtuellt vid dessa möten, vilket Konkurrensverket i möjligaste mån avser att göra fortsättningsvis. Därutöver deltar Konkurrensverket vid rådgivande kommitténs möten för att samråda kring vissa lagstiftningsärenden hos kommissionen. Under 2015 har Konkurrensverket deltagit vid två tillfällen.

De nationella konkurrensmyndigheterna är skyldiga att konsultera kommissionen innan de fattar beslut enligt artiklarna 101 och 102 i FEUF. Konkurrensverket har under 2015 konsulterat kommissionen i två ärenden.

Informationsutbyte

Samverkan i ECN sker genom informationsutbyte mellan myndigheterna och inom ramen för arbetsgrupper med fokus på olika frågor. Under året har Konkurrensverket deltagit i 28 arbetsgruppsmöten.

Sedan flera år pågår ett arbete med att kartlägga och analysera om de nationella konkurrensmyndigheterna inom EU har de verktyg som krävs för att garantera ett effektivt tillsynsarbete. En rapport från 2014 belyser flera områden där nationella regler fortfarande skiljer sig åt och där det finns behov av att vidta åtgärder i syfte att uppnå en mer effektiv och enhetlig rättstillämpning. Konkurrensverket har under året tagit aktiv del i detta arbete.

Inför beslut om lämpliga lagstiftningsåtgärder har kommissionen initierat ett offentligt samråd där alla som berörs av EU:s konkurrensregler är välkomna att lämna synpunkter och dela med sig av sina erfarenheter. Det övergripande syftet är att säkerställa de nationella konkurrensmyndigheternas självständighet, tillgodose tillgången till effektiva verktyg för att upptäcka och bekämpa överträdelser samt säkerställa att effektiva sanktionsmöjligheter finns.

Undersökningar åt andra myndigheter

Konkurrensverket bistår kommissionen och systemmyndigheter inom EU med platsundersökningar och informationsinhämtning hos företag i Sverige. 2015 har Konkurrensverket genomfört en sådan platsundersökning och ålagt ett företag att komma in med skriftlig information.

Samverkan om förvärvsprövningar

Under 2015 har Konkurrensverket deltagit i sex möten i rådgivande kommittén kring kommissionens förvärvsprövningar. De nationella konkurrensmyndigheterna och kommissionen har därutöver en särskild arbetsgrupp vars uppgift är att främja ökat samarbete när det gäller förvärvsprövningar. 2015 har Konkurrensverket deltagit vid tre möten som arbetsgruppen anordnat.

Rådgivande kommittén för offentlig upphandling

Det EU-rättsliga samarbetet kring upphandlingsfrågor sker till stor del inom ramen för Europeiska kommissionens rådgivande kommitté under generaldirektoratet för den inre marknaden och tjänster. Konkurrensverket har bistått Regeringskansliet i detta arbete liksom deltagit i de arbetsgrupper

som finns knutna till kommittén. Under 2015 har bland annat det europeiska enhetliga upphandlingsdokumentet diskuterats och omarbetats.

Kommissionens rådgivande expertgrupp för miljöanpassad upphandling och kriterieutveckling

Europeiska kommissionens rådgivande expertgrupp för miljöanpassad offentlig upphandling (EU GPP AG) består av representanter från EU:s medlemsländer. De nationella experterna utbyter kunskap och erfarenheter kring policyutveckling och avseende hur respektive medlemsstat arbetar med miljöanpassad upphandling. Ett möte för planering och diskussion om prioritering av kriteriearbetet inom EU arrangerades av Konkurrensverket i Stockholm i april.

G11-gruppen

Denna arbetsgrupp är nära kopplad till EU GPP AG, och består av EU-länder i framkant vad gäller miljöanpassad offentlig upphandling. Gruppen träffas regelbundet i anslutning till den rådgivande expertgruppens möten. Sverige ansvarade genom Konkurrensverket för ordförandeskapet under våren 2015 och arrangerade ett möte i april i Stockholm.

Statistik om offentliga upphandlingar

De nya upphandlingsdirektiven innebär att medlemsstaterna inte längre behöver lämna årliga statistikrapporter om den offentliga upphandlingen till kommissionen. I framtiden kommer kommissionen att förlita sig på uppgifter ur Tenders Electronic Daily (TED)¹ för egna analyser och rapporteringar. Konkurrensverket har dock fortsatt statistikarbetet bland annat i syfte att förbättra efterannonseringen av upphandlingar och utveckla uppgifter samt tillgänglig statistik.

Övrigt

Konkurrensverket har deltagit i en arbetsgrupp som verkar för etiskt ansvarsfull upphandling, European Working Group on Ethical Public Procurement (EWEPP), liksom i "Electronics Watch" – ett EU-finansierat projekt som syftar till att utveckla metoder och verktyg för uppföljning av arbetsvillkor inom ramen för offentligt upphandlade elektronikprodukter.

Konkurrensverkets medarbetare har varit aktiva i arbetet med standardiseringar och främjandet av elektronisk upphandling, bland annat inom ramen för standardise-

ringsgruppen Single Face To Industry, SFTI, som på europeisk nivå deltar genom den europeiska kommittén för standardisering och dess arbetsforum, CEN/BII².

Representanter från Konkurrensverket har ingått i den redaktionskommitté som ansvarar för arbetet och uppdateringar av den svenska delen av e-Certis, det europeiska onlineverktyget för tillhandahållande av information om intyg och certifikat.

Genom att stödja Ekonomistyrningsverket i arbetet med att utveckla användarfall och testa lösningar för e-kataloger har Konkurrensverket även bidragit till arbetet inom e-SENS – ett europeiskt samarbetsprojekt för utveckling av e-tjänster och ökad tillgänglighet till offentliga tjänster över gränserna inom EU.

Nordiskt samarbete

De nordiska konkurrensmyndigheterna har sedan många år ett väl utvecklat samarbete. Det senaste årsmötet hölls i slutet av augusti i Reykjavik. Där diskuterades bland annat konkurrensfrågor avseende avfall, hälso- och sjukvårdssektorn samt taximarknaden. Utöver fysiska möten hålls löpande telefonkonferenser för uppdatering om myndigheternas respektive verksamhet.

Inom ramen för det nordiska samarbetet finns särskilda arbetsgrupper, bland annat för kartellfrågor – här ingår medarbetare som arbetar med kartellutredningar vid respektive myndighet. Ordförandeskapet roterar och deltagarna träffas en gång per år för att diskutera aktuella ärenden och metodutveckling. I år var Grönland värd.

De nordiska konkurrensmyndigheternas chefsjurister har under året haft två möten,

¹ TED (Tenders Electronic Daily) är webbversionen av tillägget till EU:s officiella tidning där offentliga upphandlingar i EU publiceras.

² CEN Workshop on Business Interoperability Interfaces for public procurement in Europe, för mer information se <http://www.cenbii.eu>.

För upphandlingsfrågor finns ett nordiskt nätverk där företrädare för nordiska departement och myndigheter med uppgifter inom upphandlingsområdet träffas för att utbyta erfarenheter och diskutera aktuella frågor.

ett i Köpenhamn i januari och ett i Bergen i november. På agendan stod det nordiska samarbetsavtalet och diskussion om hur det kan revideras för att effektivisera samarbetet mellan de nordiska länderna.

För upphandlingsfrågor finns ett nordiskt nätverk där företrädare för nordiska departement och myndigheter med uppgifter inom upphandlingsområdet träffas för att utbyta erfarenheter och diskutera aktuella frågor. I november 2015 träffades representanterna i Reykjavik för att diskutera implementeringen av de nya upphandlingsdirektiven, användning av upphandling som ett strategiskt verktyg för att uppnå andra samhällliga mål samt sociala tjänster och regleringen av dessa i upphandlingslagstiftningen.

Nordisk konferens om social dumpning och fri rörlighet

Medarbetare vid Konkurrensverket deltog i april i en nordisk konferens om social dumpning och fri rörlighet. Vid konferensen, som ägde rum i Stockholm, deltog representanter för myndigheter, fackförbund och branschorganisationer från Danmark, Norge, Finland och Sverige.

Övrigt internationellt samarbete

OECD

Konkurrenskommittén inom the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) har 2015 hållit två möten där Konkurrensverket medverkat. Ämnen för diskussion har varit strukturell separering, karteller avseende insatsvaror, konkurrensrättslig syn på bestämmelser om prisparitet och paritetsvillkor, sektorsundersökningar, konkurrensneutralitet samt samspelet mellan offentlig och privat tillämpning av konkurrensreglerna. Sedan 2010 ingår Konkurrensverkets generaldirektör i styrgruppen som bereder konkurrenskommitténs arbete.

Konkurrensverkets medarbetare har under året deltagit som talare vid seminarier i Europa och Asien anordnade av OECD:s två regionala kontor på konkurrensområdet (OECD-GVH Regional Centre for Competition och OECD/Korea Policy Centre).

På upphandlingsområdet har Konkurrensverket bidragit till arbetet med att ta fram en ny rekommendation om offentlig upphandling och under året deltagit i två möten i OECD:s regi. Konkurrensverket har också lämnat skriftliga bidrag till OECD-sammanställningar och kompendier relaterade till miljöanpassad upphandling, indikatorer, integritet inom offentlig upphandling samt avseende regelverket kring onormalt låga anbud och uppdelning av kontrakt.

ICN

Konkurrensmyndigheter samarbetar globalt inom nätverket International Competition Network (ICN). Konkurrensverket deltar aktivt i samtliga fem arbetsgrupper. Under året har åtta externa rådgivare knutits till fyra av arbetsgrupperna: karteller, företagskoncentrationer, missbruk av dominerande ställning och konkurrensfrämjande åtgärder.

Efter fyra års mandat som ordförande i arbetsgruppen för missbruk av dominerande ställning är Konkurrensverket sedan maj 2015 ordförande för arbetsgruppen för konkurrensfrämjande åtgärder (Advocacy Working Group). Ordförandeskapet delas med konkurrensmyndigheterna i Italien och Mexiko. Under 2015 har fokus legat på en uppdatering av ICN:s katalog över sektorsundersökningar och en handbok som ger praktisk vägledning för konkurrensmyndigheter i genomförande av sektorsundersökningar. Konkurrensverket har också arbetat med ett projekt som syftar till att utarbeta en webbaserad vägledning för hur konkurrensmyndigheter kan förklara värdet av en effektiv konkurrens till näringslivet.

Inom arbetsgruppen för missbruk av dominerande ställning har Konkurrensverket lett arbetet med att utarbeta ett kapitel om kopplingsförbehåll till handboken för missbruk av marknads-makt. Medarbetare för samma arbetsgrupp har deltagit som moderatorer och talare vid ett seminarium om leveransvägran. Även medarbetare från arbetsgruppen för företagskoncentrationer har deltagit som moderatorer och talare, vid ett seminarium anordnat av Europeiska kommissionen.

På den årliga ICN-konferensen i april var Konkurrensverket representerat i paneldebatter som rörde missbruk av dominerande ställning respektive vertikala begränsningar vid onlineförsäljning.

På konferensen deltog Konkurrensverkets medarbetare som talare och moderator vid seminarier om konkurrens-, korruption, jäv och etiska frågor.

UNCTAD

Konkurrensverket fanns representerat vid UNCTAD:s årliga Genèvekonferens. På agendan stod bland annat sätt att förbättra processen så att utvecklingsländer får än bättre stöd för att implementera en effektiv konkurrenslagtillämpning och konkurrens-politik.

Public Procurement Network

Public Procurement Network (PPN) är ett informellt nätverk med representanter från europeiska departement och myndigheter, specifikt inriktade på offentlig upphandling. Samarbetet inom nätverket syftar bland annat till att stärka och förbättra tillämpningen av upphandlingsreglerna samt att verka för gränsöverskridande offentlig upphandling. Konkurrensverket har aktivt deltagit i arbetet genom att besvara enkäter och frågor som skickas ut av medlemmarna inom nätverket.

The 10 Year Framework Programme on Sustainable Public Procurement

FN:s 10-åriga ramverk av program för hållbara produktions- och konsumtions-mönster antogs i Rio 2012. Ett av programmen handlar om hållbar offentlig upphandling. Arbetet syftar till att sprida kunskap om betydelsen av hållbar offentlig upphandling för hållbar utveckling och att skapa samarbeten för att utveckla gemensamma stödverktyg i den praktiska tillämpningen av upphandlingsreglerna. Sverige har genom Konkurrensverket deltagit som medlem i programmet och i dess intressentsammansatta rådgivande kommitté.

World Bank

I oktober lanserade Världsbanken en rapport, Benchmarking Public Procurement 2016, som analyserar upphandlingssystemen i 77 olika länder utifrån olika regelverk som påverkar den offentliga upphandlingens olika faser. Rapporten fokuserar också på en för leverantörer viktig aspekt; ett väl fungerande rättsmedelsystem för omhändertagande av klagomål. Konkurrensverket har bidragit till rapporten genom besvarande av flera enkäter. En medarbetare deltog som talare vid lanseringen av den slutliga rapporten i Washington D.C.

Internationella kontakter

Under året har Konkurrensverket haft besök av en delegation från Vitryssland.

Flera av Konkurrensverkets medarbetare har på inbjudan av myndigheter och organisationer hållit anföranden vid internationella konferenser, bland annat i Belgien, Danmark, Italien, Schweiz, Tjeckien, Tyskland och USA.

Konkurrensökonomiska frågor ur olika perspektiv lyftes fram i november i Milano, då medarbetare från Konkurrensverket deltog i konferensen Association of Competition Economics.

Medarbetare och organisation

Genom att ha respekt för varandras kompetenser och olikheter arbetar vi prestigelöst tillsammans för att nå våra mål.

Läs om oss och hur vi arbetar på följande sidor.

Medarbetare och organisation

Medarbetare

Antalet medarbetare har varierat kraftigt under 2015. I början av året rekryterades många till avdelningen för upphandlingsstöd. För att hantera uppdraget med att samla ett nationellt upphandlingsstöd vid Konkurrensverket utökades även antalet medarbetare inom den administrativa avdelningen.

Den 1 september bildades Upphandlingsmyndigheten och ett 40-tal medarbetare från Konkurrensverket gick genom verksamhetsövergång över till den nya myndigheten. Samma datum trädde också Konkurrensverkets nya organisation i kraft, med två nya avdelningar; en för upphandlingstillsyn och en för analys. Till följd av övergången till Upphandlingsmyndigheten har antalet medarbetare sjunkit årets sista tertial.

Från och med den 1 april har Statens servicecenter (SSC) hanterat Konkurrensverkets löneutbetalningar. Under året har vi också påbörjat arbetet med köp av ekonomiadministrativa tjänster från SSC.

Kompetensutveckling

Alla nya medarbetare, oavsett anställningsform, tar del av en introduktionsutbildning. Denna utbildning byggs successivt på, anpassat till medarbetarnas behov och uppgifter. Vid sidan av internutbildningar har medarbetare möjlighet att delta i externa kurser, seminarier och workshops. Under 2015 har Konkurrensverket investe-

rat 2,2 miljoner kronor i extern kompetensutveckling, cirka 10 500 kronor per medarbetare. Bland de längre kurserna kan nämnas ledarskapsutbildningar arrangerade av M-gruppen och Dale Carnegie. Vissa medarbetare har erbjudits vidareutbildning inom konkurrens- respektive upphandlingsrätt vid Kings College i London och vid University of Nottingham. Även samarbete inom ramen för International Competition Network (ICN) och the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) ger möjlighet till lärande i arbetet. Ett flertal medarbetare har deltagit i dessa forum.

En nationell expert finns utstationerad vid generaldirektoratet för konkurrens i Bryssel.

Friskvård och sjukfrånvaro

Konkurrensverket ser friskvård som en investering. Alla medarbetare har möjlighet att, under arbetstid om arbetet så tillåter, utöva en timmes friskvårdsaktivitet per vecka. Konkurrensverket ger ett bidrag på upp till 5 000 kronor per medarbetare och år för att täcka friskvårdskostnader.

För företagshälsovård och arbetslivsriktad rehabilitering har Konkurrensverket ett avtal med Previa. Konkurrensverkets medarbetare har under året bland annat erbjudits hälsoundersökning.

Den genomsnittliga sjukfrånvaron var 2,5 procent 2015 (1,8 procent 2014).

Den 1 september bildades Upphandlingsmyndigheten och ett 40-tal medarbetare från Konkurrensverket gick genom verksamhetsövergång över till den nya myndigheten. Samma datum trädde också Konkurrensverkets nya organisation i kraft, med två nya avdelningar; en för upphandlingstillsyn och en för analys.

Alla nya medarbetare, oavsett anställningsform, tar del av en introduktionsutbildning. Denna utbildning byggs successivt på, anpassat till medarbetarnas behov och uppgifter. Vid sidan av internutbildningar har medarbetare möjlighet att delta i externa kurser, seminarier och workshops.

Värdegrund

Konkurrensverkets värdegrund knyter an till regeringens prioriteringar av en god förvaltningskultur. Kulturen syftar till att skapa en mer effektiv och rättssäker statsförvaltning, samt bidrar till att myndighetens bemötande av allmänheten i så hög grad som möjligt kännetecknas av värdighet och respekt (offentligt etos). Värdegrundsarbetet har sedan flera år varit en prioriterad uppgift inom verksamheten. Konkurrensverkets värdegrundsgrupp har träffats månadsvis. Arbetsgruppen består av representanter från varje avdelning/enhet på roterande basis. Arbetet med att se över värdeorden bedrivs kontinuerligt och de diskuterade frågorna förs fram till myndighetens ledningsgrupp. De värdeord som legat till grund för Konkurrensverkets verksamhet 2015 är:

Tydliga

Vi har en målgruppsanpassad kommunikation. Vi är objektiva, sakliga och öppna i våra kontakter vilket skapar förtroende och trovärdighet.

Respektfulla

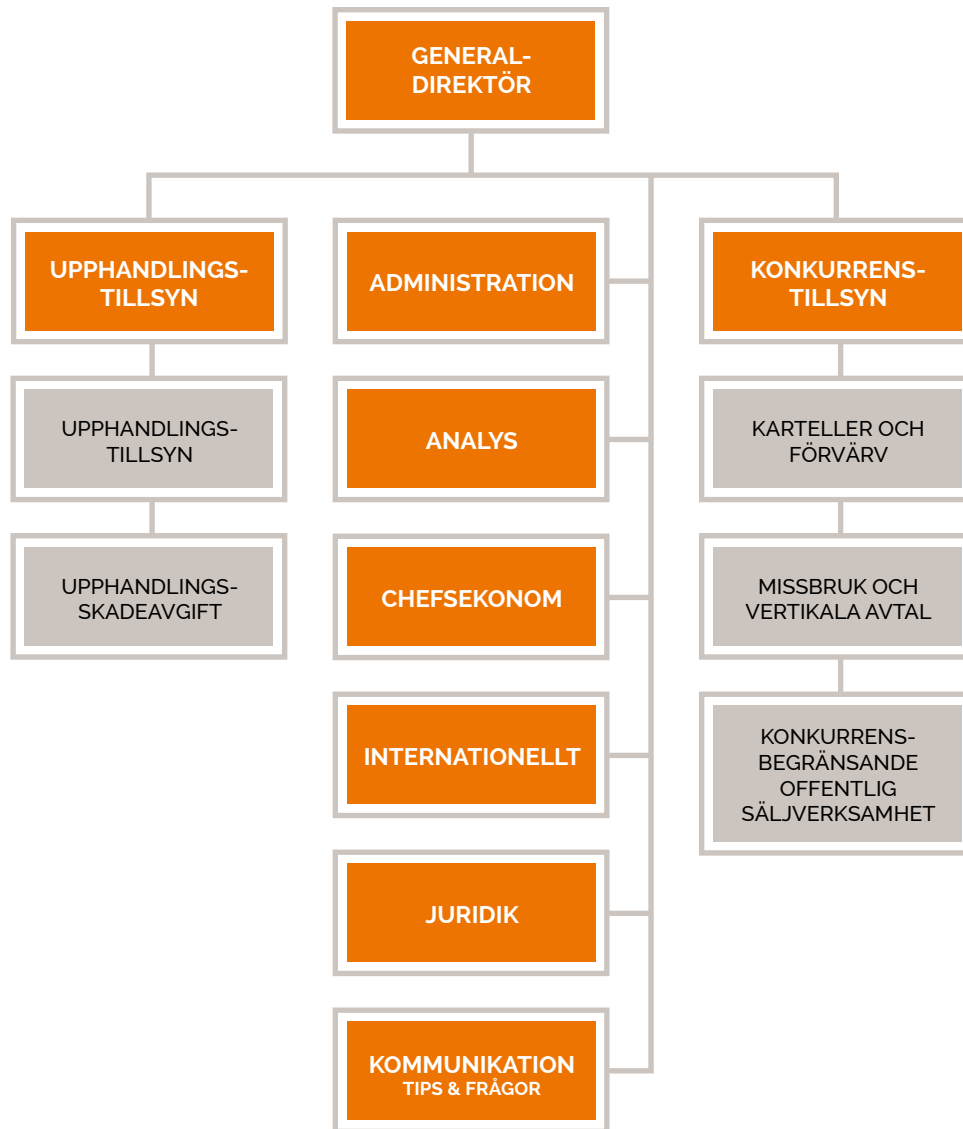
I alla våra kontakter, externt och internt är vi öppna och lyhörda för mottagarnas behov och möter dem med respekt. Genom att ha respekt för varandras kompetenser och olikheter arbetar vi prestigelöst tillsammans för att nå våra mål.

Engagerade

Vi arbetar med stort engagemang och är framåtblickande för att ligga steget före. Engagemanget skapar en arbetsglädje som gör att vi trivs på arbetet och når goda resultat till nytta för våra målgrupper.

Kompetenta

Vi har kompetens, förmåga och resurser att genomföra vårt uppdrag med hög kvalitet. Vi tillvaratar våra erfarenheter och arbetar med ständig förbättring av våra kunskaper och våra metoder för att effektivisera och kvalitetssäkra vårt arbete.

Organisation

Konkurrensverket leds av generaldirektör Dan Sjöblom. Ställföreträdande generaldirektör är Kristina Geiger, som tillsammans med samtliga avdelningschefer utgör ledningsgruppen. Ledningsgruppen möts varje vecka.

Den 1 september genomförde Konkurrensverket en omorganisation. I samband med att den upphandlingsstödjande delen av verksamheten överlämnats till Upphandlingsmyndigheten förändrades organisationsstruktur och beteckningar. Från att ansvars- och rapporteringsmässigt ha haft separata avdelningar för tillsyns- och stödverksamhet, med fyra respektive fem enheter, skapades en avdelning för upphandlingstillsyn och en avdelning för konkurrenstillsyn, med vardera två respektive tre enheter. Konkurrensverket består även av Administrativa avdelningen

(med funktionerna personal, ekonomi, it och intern service), Chefsekonomavdelningen, Juridiska avdelningen, Internationella avdelningen, Avdelningen för analys och Kommunikationsavdelningen.

Myndighetsövergripande information har dels förmedlats på verksmöten för alla medarbetare en gång per månad samt även löpande via e-post och det nyutvecklade intranätet Kompassen. Avdelnings- och enhetsmöten har hållits veckovis.

Fakta

Under 2015 har Konkurrensverket haft 177 årsarbetskrafter fördelat på 95 kvinnor och 82 män. Medeltalet anställda under 2015 var 205 personer. Medelåldern är 41 år. De kompetenskrav som verksamheten ställer återspeglas i medarbetarnas utbildningsnivå. 92 procent har akademisk grundexamen eller högre, merparten inom juridik eller

ekonomi. Av juristerna har 42 procent domstolserfarenhet. Av ekonomerna har nära hälften (47 procent) disputerat. Under året har 12 medarbetare anställts och 67 slutat, varav cirka 40 har gått över till Upphandlingsmyndigheten. Under året har även nio visstidsanställningar påbörjats och 16 avslutats. Under året har nio personer varit timanställda. Förutom egna anställda har Konkurrensverket upphandlat företaget Bemannia för resurser till reception, vaktmästeri och ersättnings-/anhopningsbemanning.

Konkurrensverkets ledningsgrupp från den 1 september 2015

Ledningsgruppen består av generaldirektören (GD), ställföreträdande GD (stf GD) och avdelningscheferna (AC).

Från vänster:

Per Karlsson, chefsjurist och avdelningschef Juridiska avdelningen

Ewa Wennberg, avdelningschef Avdelningen för upphandlingstillsyn

Arvid Fredenberg, chefsekonom och avdelningschef Chefsekonomavdelningen

Karin Lunning, avdelningschef Internationella avdelningen

Dan Sjöblom, GD

Kristina Geiger, stf GD och avdelningschef Administrativa avdelningen

Ola Billger, avdelningschef Kommunikationsavdelningen

Hanna Witt, avdelningschef Avdelningen för konkurrenstillsyn

Johan Hedelin, avdelningschef Avdelningen för analys

Fakta och finansiell redovisning

I Fakta i korthet redovisas statistik för Konkurrensverkets ärenden inom lagtillämpning och tillsyn samt remisser. Konkurrensverket arbetar dessutom med förslag till regeländringar och andra förbättringsåtgärder, stöd till forskningsprojekt och internationellt arbete.

Fakta i korthet

Ärendestatistik

Kostnader inkluderar indirekta kostnader och redovisas fördelat på avslutade ärenden

	2015	2014	2013
Konkurrenslagsärenden			
Beräknad årskostnad, inklusive indirekta kostnader, tkr ¹	97 145	105 052	85 344
Utnyttjad tid (av total tid) procent	58	61	65
Genomsnittlig handläggningstid för avslutade ärenden, kalenderdagar	127	112	126
Konkurrensbegränsande samarbete ²			
Registrerade	17	16	22
Avslutade	13	14	19
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	519	398	234
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	2 484	1 664	867
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	1 495	1 005	517
<i>Under 2015 avslutades fem särskilt omfattande ärenden med en sammanlagd handläggningstid på drygt 3 700 kalenderdagar och 25 000 timmar.</i>			
<i>Tre av de avslutade ärendena 2015 avsåg vertikala samarbeten.</i>			
Missbruk av dominerande ställning ²			
Registrerade	9	5	12
Avslutade	7	8	9
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	383	246	159
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	4 765	1 667	364
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	2 869	1 007	217
<i>Under 2015 avslutades ärendet mot Nasdaq OMX med en handläggningstid på drygt 1 700 kalenderdagar och 30 000 timmar. För övriga ärenden var den genomsnittliga handläggningstiden 158 kalenderdagar och 539 timmar.</i>			
Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet ²			
Registrerade	9	13	4
Avslutade	12	9	4
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	284	182	463
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	843	595	1 843
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	507	359	1 098

	2015	2014	2013
Anmälningar av företagskoncentrationer			
Registrerade	61	67	48
Avslutade	63	65	45
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	26	26	31
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	193	124	221
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	116	75	132
Övriga företagskoncentrationsärenden			
Registrerade	40	42	28
Avslutade	38	44	28
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	47	37	38
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	12	25	24
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	7	15	14
Domstolsärenden			
Registrerade	6	7	5
Avslutade	4	5	6
Totalt avslutade konkurrenslagsärenden:			
Genomsnittlig tid för ärenden i domstol, kalenderdagar ⁶	280	743	806
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	811	889	2 612
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	488	537	1 557
<i>De registrerade ärendena 2015 avser två ansökningar om stämning till Stockholms tingsrätt avseende Nasdaq OMX respektive Orkla ASA, ett ärende om fristförlängning i ett koncentrationsmål, en assistensråd åt utländsk konkurrensmyndighet, samt två ärenden om resningsansökan till Högsta domstolen.</i>			
<i>De avslutade ärendena 2015 avser tre domar i målen som gällde Strömstads kommun, Orkla ASA, Swedbank Franchise AB, samt en assistensråd åt utländsk myndighet.</i>			
Totalt konkurrenslagsärenden			
Registrerade	142	150	119
Avslutade	137	145	111

	2015	2014	2013
Lagen om offentlig upphandling			
Beräknad årskostnad, inklusive indirekta kostnader, tkr ¹	27 623	22 273	21 182
Utnyttjad tid (av total tid) procent	17	13	16
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar	255	258	218
Tillsynsärenden m.m. ²			
Registrerade	140	123	98
Avslutade	137	107	89
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	248	210	177
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	66	67	65
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	39	39	38
Domstolsärenden			
Registrerade	19	19	23
Avslutade	13	24	20
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig tid för ärenden i domstol, kalenderdagar ⁷	328	471	403
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	56	58	94
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	33	34	55
<i>De registrerade ärendena 2015 avser 17 ansökningar om upphandlingsskadeavgift samt två ärenden som rör tillsyn enligt LOU, varav det ena avser ett beslut av Konkurrensverket mot en kommun och det andra avser 14 överklagade beslut av Konkurrensverket, i huvudsak i samma fråga.</i>			
Lagen om valfrihetssystem			
Beräknad årskostnad, inklusive indirekta kostnader, tkr ¹	243	656	1 862
Utnyttjad tid (av total tid) procent	0,2	0,4	2
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar	152	150	154
Registrerade	4	5	4
Avslutade	5	6	3
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	152	150	154
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	47	64	543
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	28	38	318
Remissyttranden			
Besvarade remisser	175	126	211
Utnyttjad tid (av total tid) procent	3	3	4
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	24	37	22
Nyckeltal			
Total lokalyta per anställd, m ²	22	21	21
Lokalhyra per anställd och år, tkr	87	85	89

- ¹⁾ Total förvaltningskostnad fördelad efter under året registrerad tid.
- ²⁾ Inkluderar även ärenden som registrerats som tipsärenden och utretts på tillsynsenhet.
- ³⁾ Från det datum då ärendet öppnades till att det avslutats.
- ⁴⁾ Registrerade timmar från ärendets öppnande till att det avslutats.
- ⁵⁾ Samtliga timmar under hela handläggningstiden, oavsett kalenderår, har beräknats efter timkostnad under det år ärendet avslutats.
- ⁶⁾ Från det att Konkurrensverket lämnat in stämningsansökan till Stockholms tingsrätt till dess att målet avgjorts i sista instans.
- ⁷⁾ Från det att Konkurrensverket lämnat in stämningsansökan till förvaltningsrätten till dess att målet avgjorts i sista instans.

Ekonomisk översikt

Anslags- och bidragsfinansierad verksamhet (tkr)

År	Anslag			Övriga intäkter			Kostnader		
	2015	2014	2013	2015	2014	2013	2015	2014	2013
Konkurrens ¹	105 489	116 936	104 769	1 998	772	1 562	107 487	116 847	106 331
Offentlig upphandling ¹	29 753	27 430	28 491	564	1 181	977	30 317	28 408	29 468
Upphandlingsstöd	42 087	-	-	2 118	31 489	-	44 205	32 553	-
Total	177 329	144 366	133 260	4 680	33 442	2 539	182 009	177 808	135 799

¹⁾ Fördelning av kostnader och intäkter baseras på registrerad tid.

Uppbörd (tkr)

År	Intäkt			Tillfört statens budget		
	2015	2014	2013	2015	2014	2013
Konkurrensskadeavgift	-	2 479	35 000	-	2 479	11 390
Upphandlingsskadeavgift	5 460	13 704	7 287	5 460	13 704	883
Total	5 460	16 183	42 287	5 460	16 183	12 273

Transfereringar (tkr)

År	Erhållet från statens budget/ andra myndigheter			Lämnade bidrag			Finansiella kostnader		
	2015	2014	2013	2015	2014	2013	2015	2014	2013
Konkurrens	8 893	7 310	16 267	8 821	7 300	16 267	72	10	0
varav rättegångskostnader	2 227	1 457	9 000	2 155	1 447	9 000	72	10	0
varav forskningsbidrag	6 666	5 853	7 267	6 666	5 853	7 267	0	0	0
Offentlig upphandling	7 339	3 870	3 272	7 339	3 870	3 272	0	0	0
varav forskningsbidrag	4 493	3 870	3 272	4 493	3 870	3 272	0	0	0
Total	16 232	11 180	19 539	16 160	11 170	19 539	72	10	0

Avrapporterade regeringsuppdrag

Uppdrag enligt instruktion, regleringsbrev samt särskilda uppdrag (tkr)

Dnr	Uppdrag	Erhållna medel	Kostnader inkl. overhead
292/2014	Uppdrag angående bidrag till och deltagande i arbetet inom standardiseringsgruppen Single Face To Industry	-	1 083
461/2014	Uppdrag att genomföra kompetenshöjande insatser inom offentlig upphandling av livsmedel	750	496
481/2014	Uppdrag om upphandlingskriterier för en giftfri förskola	1 000	2 046
873/2014	Uppdrag att förbereda överföring av uppgifter rörande upphandlingsstöd till en ny myndighet	-	768

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2015	2014	2013	2012	2011
Beviljad låneram i Riksgäldskontoret	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000
Utnyttjad låneram vid räkenskapsårets slut	3 344	4 995	2 735	5 235	6 747
Beviljad kontokredit hos Riksgäldskontoret	18 000	18 000	8 000	8 000	8 000
Utnyttjad kontokredit under året	0	0	0	0	0
Räntekostnader på räntekonto	83	-	1	-	-
Ränteintäkter på räntekonto	-	88	193	247	304
Avgiftsintäkter m.m. som myndigheten disponerar (myndigheten disponerar samtliga avgiftsintäkter m.m.)	2 048	853	1 352	2 176	971
Totalt beräknade intäkter enligt regleringsbrev	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Beviljad anslagskredit					
21 01:2 Insatser för energieffektivisering, ap.5	50	-	-	-	-
24 01:15 Konkurrensverket, ap.1	13 869	13 789	4 030	3 983	3 835
24 01:15 Konkurrensverket, ap.2	7 650	-	-	-	-
24 01:16 Konkurrensforskning	410	411	411	405	430
24 01:21 Finansiering av rättegångskostnader	1 800	1 800	1 800	1 800	1 000
Utnyttjad anslagskredit	-	-	-	-	-
Anslagssparande					
21 01:2 Insatser för energieffektivisering, ap.5	0	-	-	-	-
24 01:15 Konkurrensverket, ap.1	7 241	1 711	7 368	3 235	2 025
24 01:15 Konkurrensverket, ap.2	6 081	-	-	-	-
24 01:16 Konkurrensforskning	176	103	257	900	361
24 01:21 Finansiering av rättegångskostnader	15 772	16 542	9 000	17 744	19 823
Antal årsarbetskrafter	177	170	132	134	124
Medelantalet anställda	205	197	152	154	138
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 019	1 033	1 007	996	1 069
Årets kapitalförändring	-	-	-	-	-
Balanserad kapitalförändring	-	-	-	-	-
Överfört enligt Not 10 Myndighetskapital	-	-	-	-	-
Utgående myndighetskapital	-	-	-	-	-

Resultaträkning

(tkr)	Not	2015	2014
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		177 329	144 366
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	2 048	853
Intäkter av bidrag	3	2 608	32 489
Finansiella intäkter	4	24	100
Summa		182 009	177 808
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-137 354	-133 278
Kostnader för lokaler		-21 203	-17 833
Övriga driftkostnader		-21 864	-24 447
Finansiella driftkostnader	4	-101	-20
Avskrivningar och nedskrivningar	6	-1 487	-2 230
Summa		-182 009	-177 808
Verksamhetsutfall		0	0
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	7	5 460	16 183
Medel som tillförts statens budget		-5 460	-16 183
Saldo		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	8	14 278	11 180
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		1 954	
Finansiella kostnader		-72	-10
Lämnade bidrag		-16 160	-11 170
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

Balansräkning

Tillgångar (tkr)	Not	2015-12-31	2014-12-31
Materiella anläggningstillgångar	6		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		776	687
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		2 929	4 121
Summa		3 705	4 808
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	9	3	2
Kortfristiga fordringar hos andra myndigheter	10	2 602	3 394
Övriga kortfristiga fordringar	11	1 127	58
Summa		3 732	3 454
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	12	6 532	6 304
Övriga upplupna intäkter		32	
Summa		6 564	6 304
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	13	-14 083	-933
Summa		-14 083	-933
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	14	24 171	19 917
Summa		24 171	19 917
Summa tillgångar		24 090	33 550
Kapital och skulder (tkr)			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring		0	0
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		0	0
Summa		0	0
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	15	1 507	1 270
Summa		1 507	1 270
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	16	3 344	4 995
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	17	3 836	4 062
Leverantörsskulder		4 108	5 692
Övriga kortfristiga skulder	18	1 719	2 466
Summa		13 007	17 215
Periodavgränsningsposter	19		
Upplupna kostnader		8 303	11 728
Oförbrukade bidrag		0	3 337
Övriga förutbetalda intäkter		1 273	0
Summa		9 576	15 065
Summa kapital och skulder		24 090	33 550

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag (tkr)

per 15-12-31		Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrevet	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Anslag							
21 01:2 ap.5	Insatser för energieffektivisering	0	1 000	0	1 000	-1 000	0
24 01:15 ap.1	Konkurrensverket	1 711	138 692	0	140 403	-133 162	7 241
24 01:15 ap.2	Upphandlingsstöd	0	48 060	0	48 060	-41 979	6 081
24 01:16 ap.1	Konkurrensforskning	103	13 657	0	13 760	-13 584	176
24 01:21 ap.2	Finansiering av rättegångskostnader	16 542	18 000	-16 542	18 000	-2 228	15 772
Summa anslag		18 356	219 409	-16 542	221 223	-191 953	29 270

Redovisning mot inkomstitel (tkr)

per 15-12-31		Inkomster
Inkomstitel 2714	Sanktionsavgifter m.m.	
	Konkurrensskadeavgifter	0
	Upphandlingsskadeavgifter	5 460
Summa sanktionsavgifter		5 460

Redovisning av avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras (tkr)

Verksamhet	t.o.m 2013 +/-	2014 +/-	2015 Intäkt	2015 Kostnad	2015 +/-	Ack. 2015 +/-
Avgiftsinkomster Post- och telestyrelsen	0	0	118	-118	0	0
Avgiftsinkomster Upphandlingsmyndigheten	0	0	1 899	-1 899	0	0
Avgiftsinkomster övrigt	-	-	31	-7	-	-
Summa avgiftsinkomster			2 048	-2 024		

Noter

Not 1

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Konkurrensverkets redovisning följer god redovisningssed såsom den kommer till uttryck i ESV:s allmänna råd till 6 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Kundfordringar och fordringar tas upp till nominellt värde. Upplupna eller förutbetalda kostnader och intäkter som uppgår till 50 000 kronor eller mer periodiseras.

Anläggningstillgångar

Alla anskaffningar med en ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde om minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgång. Ett objekt som understiger det fasta beloppet men tillhör en fungerande enhet läggs ihop med övriga objekt och definieras som en tillgång.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning utifrån den ekonomiska livslängden. Installationer i och ombyggnad av hyrd lokal redovisas som förbättringsutgift på annan fastighet. Om slutdatum för hyreskontrakt understiger den ekonomiska livslängden för sådan tillgång beräknas avskrivningstiden efter den förväntade nyttjandeperioden.

Materiella anläggningstillgångar

Avskrivningstid

Datorer och tillbehör	3 år
Övriga kontorsmaskiner	5 år
Möbler	6–10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	6 år

Övrigt

Generaldirektörens månadslön är 117 700 kronor. Generaldirektören disponerar en personbil för tjänste- och privatbruk. Total kontant bruttolön under år 2015 uppgår till 1 486 656 kronor. Generaldirektören har inga sidoupdrag som redovisas.

Not 2

Intäkter av avgifter och andra ersättningar (tkr)

	2015	2014
Publikationsförsäljning enligt 4 § avgiftsförordningen	2	10
Intäkter enligt 15 § avgiftsförordningen (kopiering m.m.)	22	26
Ersättning från Post- och telestyrelsen	118	723
Ersättning från Sida för biståndsprojekt	-	89
Ersättning från Upphandlingsmyndigheten för andrahandsuthyrning av lokaler	1 899	-
Övriga avgifter	7	5
Summa intäkter	2 048	853

Not 3

Intäkter av bidrag (tkr)	2015	2014
Socialdepartementet - vårdvalssystem i primärvården	-	1 000
Socialdepartementet - utveckla och aktivt sprida vägledningar för upphandling inom vård och omsorg	7	360
Socialdepartementet - utbildning i upphandling av vård och omsorg om äldre	16	728
Socialdepartementet - uppdrag att driva en nationell databas för annonsering av valfrihetssystem	135	194
Socialdepartementet - förstärka upphandlingskompetensen hos upphandlande myndigheter som upphandlar verksamhet som berör äldre och personer med funktionsnedsättning	1 046	-
Landsbyggsdepartementet - kompetenshöjande insatser inom området offentlig upphandling av livsmedel	338	158
Miljödepartementet - upphandlingskriterier samt helhetsstöd för en giftfri förskola	360	640
Näringsdepartementet - utveckling och tillhandhållande av förteckningar över energieffektiva varor som stöd till upphandlare	206	960
Arbetsmarknadsdepartementet - utvärdering av stöd för yrkesintroduktionsanställningar	500	-
Naturvårdsverket - upphandlingsstödjande uppgifter	-	5 750
Verket för innovationssystem - upphandlingsstödjande uppgifter	-	7 500
Kammarkollegiet - upphandlingsstödjande uppgifter	-	15 200
Summa bidrag	2 608	32 489

Not 4

Finansiella intäkter och kostnader (tkr)	2015	2014
Ränteintäkter avseende räntekonto i Riksgäldskontoret	0	88
Ränteintäkter avseende avistakonto i Riksgäldskontoret	12	0
Övriga finansiella intäkter	12	12
Summa finansiella intäkter	24	100
Räntekostnader avseende lån i Riksgäldskontoret	0	13
Räntekostnader avseende räntekonto i Riksgäldskontoret	83	0
Övriga finansiella kostnader	18	7
Summa finansiella kostnader	101	20

Not 5

Kostnader för personal (tkr)	2015	2014
Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravg., avtalspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	88 593	85 624
Övriga kostnader för personal	48 761	47 654
Summa personalkostnader	137 354	133 278

Not 6**Materiella anläggningstillgångar (tkr)**

	15-12-31	14-12-31
Förbättringsutgifter annans fastighet		
Ingående balans anskaffningsvärde	4 800	4 300
Årets anskaffningar	437	500
Årets utrangeringar	-	-
Utgående balans anskaffningsvärde	5 237	4 800
<i>Avskrivningar</i>		
Ackumulerad ingående balans	4 113	3 321
Årets avskrivningar	348	792
Årets utrangeringar	-	-
Ackumulerad utgående balans	4 461	4 113
Bokfört värde	776	687
Övriga inventarier		
Ingående balans anskaffningsvärde	10 255	8 502
Årets anskaffningar	1 067	1 753
Årets utrangeringar	-1 885	0
Utgående balans anskaffningsvärde	9 437	10 255
<i>Avskrivningar</i>		
Ackumulerad ingående balans	7 786	7 369
Årets avskrivningar	362	417
Årets utrangeringar	-264	0
Ackumulerad utgående balans	7 884	7 786
Bokfört värde	1 553	2 469
Datorer		
Ingående balans anskaffningsvärde	6 149	4 199
Årets anskaffningar	500	1 950
Årets utrangeringar	0	0
Utgående balans anskaffningsvärde	6 649	6 149
<i>Avskrivningar</i>		
Ackumulerad ingående balans	4 498	3 477
Årets avskrivningar	776	1 021
Årets utrangeringar	0	0
Ackumulerad utgående balans	5 274	4 498
Bokfört värde	1 375	1 652

Not 7

Uppbördsverksamhet (tkr)	2015	2014
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras		
Konkurrensskadeavgifter	0	2 479
Upphandlingsskadeavgifter	5 460	13 704
Summa uppbördsverksamhet	5 460	16 183

Not 8

Transfereringar (tkr)	2015	2014
Forskningsbidrag	11 159	9 723
Ersättning rättegångskostnad	2 227	1 457
Bidrag till Upphandlingsmyndigheten	2 846	-
Summa transfereringar	16 232	11 180

Not 9

Kundfordringar (tkr)	15-12-31	14-12-31
Kundfordringar	3	2
Summa	3	2

Not 10

Fordringar hos andra myndigheter (tkr)	15-12-31	14-12-31
Fordran avseende ingående mervärdesskatt	2 594	2 671
Fordran hos andra myndigheter	8	723
Summa	2 602	3 394

Not 11

Övriga fordringar (tkr)	15-12-31	14-12-31
Fordran på Europeiska kommissionen	0	35
Fordran avseende upphandlingsskadeavgift	1 120	0
Övriga förskott till anställda	7	23
Summa	1 127	58

Not 12

Periodavgränsningsposter, förutbetalda kostnader och upplupna intäkter (tkr)	15-12-31	14-12-31
Förskottsbetalda hyror	4 988	4 991
Övriga förutbetalda kostnader	1 544	1 313
Övriga upplupna intäkter	32	0
Summa	6 564	6 304

Not 13

Avräkning med statsverket (tkr)	2015	2014
Uppbörd		
<i>Ingående balans</i>	0	0
Redovisat mot inkomsttitel	-5 460	-16 183
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	4 340	16 183
Medel från räntekonto som tillförts inkomsttitel		
Skulder avseende Uppbörd	-1 120	0
Anslag i icke räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	0	0
Redovisat mot anslag		
Anslag 24 01:21 Finansiering av rättegångskostnader	2 228	1 458
Anslag 21 01:2 Insatser för energieffektivisering	1 000	0
Medel hänförliga till transfereringar som betalats till icke räntebärande flöde	-3 228	-1 458
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0
Anslag i räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	-1 814	-7 626
Redovisat mot anslag		
Anslag 24 01:15 Konkurrensverket, ap.1 Konkurrensverket	133 162	140 210
Anslag 24 01:15 Konkurrensverket, ap.2 Upphandlingsstöd	41 979	-
Anslag 24 01:16 Konkurrensforskning	13 584	13 839
Summa redovisat mot anslag	188 725	154 049
Anslagsmedel som tillförts räntekonto		
Anslag 24 01:15 Konkurrensverket, ap.1 Konkurrensverket	-138 692	-137 892
Anslag 24 01:15 Konkurrensverket, ap.2 Upphandlingsstöd	-48 060	-
Anslag 24 01:16 Konkurrensforskning	-13 657	-13 685
Summa anslagsmedel som tillförts räntekonto	-200 409	-151 577
Återbetalning av anslagsmedel		
Anslag 24 01:15 Konkurrensverket	0	3 339
Summa anslagsmedel som återbetalats till räntekonto	0	3 339
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-13 498	-1 814
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
<i>Ingående balans</i>	881	842
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-346	39
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	535	881
Summa avräkning med statsverket	-14 083	-933

Not 14

Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret (tkr)	15-12-31	14-12-31
Anslagssparande på anslaget		
24 01:15 Konkurrensverket, ap.1 Konkurrensverket	7 241	1 711
24 01:15 Konkurrensverket, ap.2 Upphandlingsstöd	6 081	-
24 01:16 Konkurrensforskning	176	103
Övriga medel	10 673	18 103
Summa behållning på räntekonto	24 171	19 917

Not 15

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser (tkr)	2015	2014
Ingående avsättningar	1 270	1 258
Avsättningar för pensioner	-26	-195
Särskild löneskatt för pensionsavsättningar	-6	-47
Avsättningar för kompetensväxling	269	254
Utgående avsättningar	1 507	1 270

Not 16

Lån i Riksgäldskontoret (tkr)	2015	2014
Beviljad låneram	12 000	12 000
Ingående balans	4 995	2 735
Under året nyupptagna lån	1 493	4 303
Årets amorteringar	-3 144	-2 043
Totalt utgående balans	3 344	4 995

Not 17

Kortfristiga skulder till andra myndigheter (tkr)	15-12-31	14-12-31
Skuld till Skatteverket (arbetsgivaravgifter m.m.)	1 903	2 620
Leverantörsskulder	1 741	1 227
Övriga skulder till andra myndigheter	192	215
Summa	3 836	4 062

Not 18

Övriga kortfristiga skulder (tkr)	15-12-31	14-12-31
Personalens källskatt	1 719	2 461
Övriga skulder till personal	0	3
Övriga kortfristiga skulder	0	2
Summa	1 719	2 466

Not 19

Periodavgränsningsposter (tkr)	15-12-31	14-12-31
Upplupen semesterlöneskuld inklusive sociala avgifter	8 090	10 366
Upplupen lön	0	0
Övrig upplupen kostnad inomstatlig	125	125
Övrig upplupen kostnad utomstatlig	88	1 237
Summa upplupna kostnader	8 303	11 728
Oförbrukade bidrag från annan statlig myndighet	0	3 337
Summa oförbrukade bidrag	0	3 337
Förutbetalade hyror	1 228	0
Övriga förutbetalda intäkter	45	0
Summa förutbetalda intäkter	1 273	0
Summa periodavgränsningsposter	9 576	15 065

Not 20

Sjukfrånvaro (procent)	2015	2014
Totalt	2,5	1,8
Kvinnor	3,2	2,4
Män	1,6	1,1
Anställda -29 år	2,2	1,3
Anställda 30-49 år	2,3	2,0
Anställda 50 år -	3,3	1,6
Andel långtidssjukskrivna av totalt sjukskrivna (60 dagar eller mer)	35,3	20,6

Stockholm 15 februari 2016

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Dan Sjöblom

Generaldirektör

Projektägare: Kristina Geiger
Projekt- och produktionsledning: Christofer Näsholm, Charlotte Råsbrant Bergström
Redaktör: Charlotte Råsbrant Bergström
Projektassistent: Jimmy Kåsby
Formgivning och produktion: Mari Forsell Design Åre
Foto: Fotograf Andreas Eklund AB samt bildbyrån Matton
Tryck: Elanders Sverige AB, 2016

Adress 103 85 Stockholm

Telefon 08-700 16 00

Fax 08-24 55 43

konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se